

KARTLÄGGNING AV BACKSVALEKOLONIER I SVERIGE

Slutresultatet av den nationella inventeringen av backsvalekolonier 2020–2021

Bengt Legnell

Innehåll

Inledning	3
Sammanfattning av den nationella kartläggningen 2020–21	4
Bohåll	5
Götaland (exklusive Östergötland som i denna sammanställning räknas tillsammans med mellersta Sverige)	5
Mellersta Sverige	5
Norrländ	6
Backsvalan ur ett historiskt perspektiv	6
Sträckande, rastande och födosökande backsvalor	7
Boplatser	9
Kommersiella täkter	9
Upplagda högar, husbehovstäckor etc.	10
Naturliga häckplatser	11
Kolonier och bobyggnad	12
Backsvaleprojekt runt om i landet	13
Länsvis sammanställning med detaljerad information per kommun	15
SKÅNE LÄN	16
Sammanfattning, Skåne län.....	21
BLEKINGE LÄN	22
Sammanfattning, Blekinge län.....	22
GOTLANDS LÄN	23
KALMAR LÄN – Öland	23
Sammanfattning, Öland	24
ÖVRIGA KALMAR LÄN.....	25
KRONOBERGS LÄN	26
JÖNKÖPINGS LÄN.....	26
HALLANDS LÄN.....	28
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	29
Sammanfattning, Västra Götalands län.....	34
ÖSTERGÖTALANDS LÄN	35
Sammanfattning, Östergötlands län	37
ÖREBRO LÄN	37
SÖDERMANLANDS LÄN.....	38
Sammanfattning, Södermanlands län.....	39
STOCKHOLMS LÄN	40
Sammanfattning, Stockholms län	41
UPPSALA LÄN.....	42

Sammanfattning, Uppsala län	43
VÄSTMANLANDS LÄN	43
Sammanfattning, Västmanlands län.....	44
VÄRMLANDS LÄN	45
DALARNAS LÄN.....	46
GÄVLEBORGS LÄN.....	47
JÄMTLANDS LÄN.....	48
VÄSTERNORRLANDS LÄN	50
VÄSTERBOTTENS LÄN	51
NORRBOTTENS LÄN	52
Litteratur och källor	55

Inledning

Backsvalan häckar i Sveriges samtliga län. De speciella krav som den kolonihäckande svalan ställer på häckbiotopen – sandiga eller jordiga vertikala brinkar av olika slag där arten kan gräva sina $\frac{1}{2}$ – $1\frac{1}{2}$ meter djupa botunnlar, har gjort att backsvalan ställts inför ett antal radikala förändringar under de senaste decennierna. Våra nordliga älvar har reglerats och de sydligaste kustremsorna har exploaterats, några av de biotoper där backsvalan traditionellt häckat.

Den enskilt största förändringen skedde dock när vårt moderna samhälle industrialiserades och urbaniserades. Till denna process krävdes byggmaterial i form av sand och grus i massor. Efter andra världskriget öppnade vi upp 100-tals av våra sandåsar för att förse detta behov. En stor del av den svenska backsvalepopulationen flyttade då in i dessa sandtag som grävts fram och likt sina släktingar hus- och ladusvalan har en stor del av den svenska backsvalepopulationen blivit beroende av den värld vi människor skapat.

I takt med att vår ballast-industri under de senaste 20 åren förändrats, har backsvalepopulationen på många håll drastiskt reducerats och backsvalan står åter inför nya utmaningar.

Tillsammans med Birdlife och dess regionala föreningar genomfördes en nationell inventering av backsvalekolonier 2020–21. Resultat tillsammans med kommentarer presenteras i denna slutrapport.

Mitt i byn Kuttainen någon mil söder om Karesuando hittade jag denna backsvalekoloni mitt i byn. En man i 70-80 årsåldern berättade att kolonin funnits på samma ställe sedan han föddes. "När jag var barn brukade vi leka med svalorna där".

Sammanfattning av den nationella kartläggningen 2020–21

Huvudsyftet med denna kartläggning har varit att dokumentera antalet backsvalekolonier i Sverige, var dessa är belägna, samt jämföra storleksförhållanden och biotopval. Totalt rapporterades 500 backsvalekolonier 2020–21. Samtliga regionala föreningar ställde föredömligt upp och tillsatte ansvariga personer för inventeringsprojektet. Denna inventering blev sannolikt den mest heltäckande kartläggningen som hittills gjorts av backsvalehäckningar i Sverige.

Av de 500 kolonierna som rapporterades var drygt hälften – 285 kolonier, små eller mycket små. Endast 19 kolonier med 200–400 bohål rapporterades, en minskning av de ”mycket stora” kolonierna som tidigare i större utsträckning funnits i kommersiella grustag. 2020–21 återfanns istället några av de största kolonierna utmed älvnipor och strandbankar (Tab. 1).

Län	Antal kolonier	Kolonistorlek (antal bohål)					Tot. antal	Häckningsbiotop			
		Mkt. stor	Stor	Mellan	Liten	Mkt. liten		Täkt	Hög	Stensätt.	Naturlig
Skåne	95	6	28	27	30	4	5289	30	33	5	27
Blekinge	19	0	3	5	8	3	378	6	5	8	0
Gotland	5	1	0	0	2	2	332	1	4	0	0
Öland	25	2	0	13	7	3	1078	3	21	0	1
Kalmar (exkl. Öland)	13	0	2	4	5	2	357	3	7	1	2
Kronoberg	5	0	1	4	0	0	182	2	2	1	0
Jönköping	12	0	3	3	3	3	415	3	4	1	4
Halland	30	0	8	10	8	4	1098	8	22	0	0
Västra Götaland	70	2	16	16	22	14	2911	39	20	11	0
Östergötland	23	2	5	10	4	2	1317	6	13	4	0
Örebro	7	0	3	0	3	1	295	5	2	0	0
Södermanland	7	0	4	1	0	2	313	7	0	0	0
Stockholm	11	1	7	1	2	0	1065	11	0	0	0
Uppsala	9	1	3	2	2	1	800	9	0	0	0
Västmanland	3	0	2	0	0	1	161	3	0	0	0
Värmland	13	0	0	3	5	5	158	4	0	4	5
Dalarna	21	0	4	3	5	9	514	7	3	0	11
Gävleborg	8	0	1	0	4	3	124	7	0	0	1
Jämtland	41	2	5	13	13	8	1563	16	8	2	15
Västernorrland	16	0	1	4	5	6	323	6	2	1	7
Västerbotten	27	0	2	10	8	7	656	6	9	0	12
Norrbottn	40	2	9	9	11	9	2039	10	12	1	17
TOTAL	500	19	107	138	147	89	21 368	192	167	39	102

Tabell 1. Resultat från 2020–2021 års inventeringar. Tabellen visar det totala antalet kolonier per län, samt dess storlek och i vilka biotoper kolonierna återfunnits. Kolonistorlek och häckningsbiotop summerar var för sig det totala antalet kolonier.

Förklaringar:

Mkt stor... över 200 bohål

Stor.....50 – 200 bohål

Mellan.....20 – 50 bohål

Liten.....5 – 20 bohål

Mkt liten.... 1 – 5 bohål

Täkt.....Kommersiell sand/grus/bergtäkt

Hög.....Mindre husbehovstäkt, upplagd hög vid gård, byggarbetsplats etc.

Stensättning.....Hamnkaj, ruin, husgrund etc.

Naturlig.....Strandbrink, älvnipa, backskärning etc.

Tot. antal.....Det totala antalet bohål som räknades i länet 2020-21.

Bohål

En vedertagen metod att uppskatta storleksförhållanden av backsvalekolonier är att räkna bohål. Om detta görs regelbundet finns ofta möjligheter att fastställa storlekstrender. Det bör understrykas att denna kartläggning inte har som ambition att försöka uppskatta storleken av den svenska backsvalepopulationen. Man bör vara försiktig med att sätta likhetstecken mellan antal bohål och antal backsvalar. Varje koloni har sin egen dynamik och det procentuella antal häckningar i hålen vid en koloni kan variera en hel del.

Götaland (exklusive Östergötland som i denna sammanställning räknas tillsammans med mellersta Sverige) Götaland hade det största antal bohål som räknades under kartläggningen 2020–21. I Sverige räknades totalt 21,368 bohål. Över hälften – 12,040 bohål, var belägna i kolonierna i denna region. Skåne sticker ut med 5,289 bohål – ungefär $\frac{1}{4}$ av det totala antalet som räknats nationellt.

Anmärkningsvärt är att ungefär hälften av de hål som räknades i Skåne var belägna i kolonier som grävts i naturliga strandbrinkar.

Mellersta Sverige

Antalet bohål som räknades i mellersta Sverige – ca. 4000, har minskat drastiskt i takt med ett minskat antal kolonier. Även storleken av befintliga kolonier har minskat betydligt under de senaste åren (se tab. 2). Tyvärr finns inte så mycket information om backsvalekolonier från mellersta Sverige före 2016 på AP. Under 1980–90-talen inventerade Tony Haglund backsvalekolonier i Eskilstuna kommun, Sörmland. Han räknade 9 kolonier och upp till 800 bohål enbart i denna kommun. Nu finns endast 1 par kvar. Under slutet av 1900-talet hade enbart Eskilstuna kommun fler kolonier och mer än dubbelt så många bohål jämfört med resultatet av inventeringen i hela Södermanlands län 2021. Östergötlands Ornitologiska Förening inventerade sina backsvalekolonier 1994. Då rapporterades det 75 kolonier - fler kolonier än de som rapporterades i hela regionen 2021.

Södermanlands, Stockholms och Uppsala län har inte förlorat så många kolonier sedan 2016 – endast sex kolonier, men antalet bohål har nästan halverats mellan 2016 och 2021 – från 4047 hål till 2159 under dessa fem år.

	1995		2003		2016-19		2021	
Län	kolonier	hål	kolonier	hål	kolonier	hål	kolonier	hål
Örebro	?	?	16	?	9	325	7	295
Östergötland	75	?	43	?	27	1500	23	1371
Södermanland	?	?	24	1830	11	719	7	302
Stockholm	?	?	35	?	11	1829	11	1065
Uppsala	?	?	14	?	11	1499	10	792
Västmanland	18	1631	10	?	6	270	3	161
TOTAL	?	?	142	?	72	6142	61	3932

Tabell 2. Antal hål och kolonier i delar av mellersta Sverige i den mån det är känt, sedan 1995.

Förmodligen häckade en mycket stor del av den svenska backsvalepopulationen i denna region under 1980–1990 talet. Sedan 2003 har mellan hälften och två-tredjedelar av backsvalekolonierna försvunnit från denna del av Sverige. Till skillnad från södra Sverige, där kolonierna är belägna i olika biotoper, är samtliga kolonier belägna i kommersiella täkter, med undantag för ett drygt tiotal i Östergötland. Även Dalarna (2003: 40 kolonier, 2020–21: 21 kolonier) och Värmland (2003: 38 kolonier, 2020-21: 13 kolonier) har förlorat mellan hälften och $\frac{2}{3}$ av kolonierna och följer samma trend.

Norrland

Inte heller i de norra delarna av Sverige finns mycket data om antal backsvalekolonier på Artportalen. Enligt det bristfälliga material som finns, verkar denna region inte ha förlorat så många kolonier sedan 2003.

Undantaget är Gävleborgs län. Här rapporterades 29 kolonier 2003. 2021 återstod endast 6 kolonier med ca. 120 bohål. Flertalet kolonier här var belägna i kommersiella täkter.

Totalt rapporterades det 132 backsvalekolonier och 4705 bohål i de fem nordligaste länen, huvudparten av kolonierna var belägna i Jämtland och Norrbotten, som rapporterade ca. 40 kolonier vardera. I de nordligaste delarna av landet finns förmodligen ett visst mörkertal gällande kolonier som rapporterats.

Backsvalan ur ett historiskt perspektiv

Den äldsta uppgiften om förekomsten av backsvalar i Sverige finns i Olaus Magnus skrifter (1555). En intressant uppgift kommer från Tycho Brahe som år 1589 nämner förekomsten av backsvalar på ön Hven i Öresund (där han hade sin berömda astronomiska anläggning). Backsvalan har till denna dag Sveriges i särklass tätaste förekomst utmed öns höga jordiga strandbankar - minst 10 kolonier med sammanlagt mellan år 1200–1500 bohål räknades 2021.

Inte bara kolonierna i kommersiella sandtag har existerat på samma plats mycket länge. Även kolonierna belägna i strandbrinkar och stensättningar har funnits vid samma lokal under många decennier eller t.o.m. århundraden. Kolonierna på ön Ven beskrevs första gången av Tycho Brahe 1555. Backsvalorna har således koloniserat samma branter på ön i åtminstone 500 år.

Den kände Lundaprofessorn och ornitologen Sven Nilsson skrev 1858 i sin bok Skandinavisk Fauna:

“I Skåne är hon allmän i jordbrinkar, i sandiga stränder vid åar, sandgropar, lergravar, jordvallar och i höga stenbroar”

Som nämnts ovan har denna region fortfarande ett tätare bestånd och en större variation av häckningsbiotoper jämfört med övriga landet. Jag har inte funnit uppgifter om förekomsten av backsvalhäckningar i mellersta Sverige från denna tidsperiod. Kanske häckade inte backsvalan i någon större utsträckning i denna region innan vi öppnade upp våra sandåsar på 1900-talet? Det finns sporadiska rapporter från 1960-talet och framåt - epoken innan Svalan och Artportalen lanserades år 2000. Några hängivna fältornitologer gick dock igenom sina gamla fältanteckningar från 1940–90-talet och lade in data från dessa i AP. Den äldsta dokumentationen jag fann var från 1944 då Lars Broberg ringmärkte 145 pullis vid Oxtorp utanför Strängnäs. Tre riktade inventeringar gjordes under 1980–90-talet (se sammanfattningen nedan för Östergötlands, Södermanlands och Västmanlands Län, samt Eskilstuna kommun). Generellt fanns betydligt fler kolonier i regionen under denna tid. De flesta var mindre kolonier belägna i kommersiella grustäkter. Enligt rapporter till AP bestod de flesta kolonierna av 30–80 bohål under 1980-talet. Undantaget var Västmanland som hade två kolonier med över 400 bohål och fyra med över 100. Under 90-talet verkade *storleken* på kolonierna på många håll ha vuxit, samtidigt som *antalet* kolonier minskade. Östergötland rapporterade t.ex. fyra kolonier med 200 – 400 bohål och 17 med 100 – 200 hål vid inventeringen 1994. Kanske berodde denna förändring på att kolonierna koncentrerades till de täkter som fanns kvar då många mindre täkter inte längre fick sina täktillstånd förlängda? Uppgifter från övriga delar av regionen är mycket knapphändiga under denna tidsperiod.

De första rapporterna från Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län, gjordes under 1960-talet. De största kolonierna, knappt en handfull över 100 bohål, som rapporterades var jämnt fördelade mellan dem som låg naturligt i älvnipor och kolonierna belägna i grustäkter. Flest bohål rapporterades från en älvnipa vid Idre där det 2008 och räknades ca. 300 bohål.

Från de tre nordligaste länen finns endast sporadisk information från 1970–90-talet. Exempelvis rapporterades ca. 300 par vid Sjaunja (stora Sjöfallet) mellan 1970–74. Vid Stensundsforsten utanför Sorsele rapporterades det 325 hål 1975. Inga angivelser fanns om biotop för dessa kolonier, men kanske var de naturligt belägna vid någon nipa. Generellt verkade kolonierna som rapporterades från denna region ha varit ganska stora: 100–300 bohål jämnt fördelade mellan häckningar i kommersiella täkter och i naturliga älvnipor.

Sträckande, rastande och födosökande backsvalor

Under flytten mellan häckplatserna i norr och övervintringsområdena i Västafrika rastar många av backsvalorna vid de mellansvenska slättsjöarna. Speciellt runt Vänerns sydligaste del kunde förr om åren enorma mängder samlas. Den största kända ansamlingen av rastande backsvalor i Sverige rapporterades 25/8 1965 av Uno Unger. Han rapporterade upp till en halv miljon svalor vid Dättern, södra Vänern. Han skrev:

“19:10 – 19:30 anlande minst 250 ex/sek. De samlades i ett ofantligt jättemoln ovanför vassen för att ta nattkvist. De slog till i vassen 19:55 och sedan hördes ett jättelikt brus som från en forsande älv.”

Andra intressanta noteringar från denna tid:

Hullsjön (2 km ost om Trollhättan)

1975 4/8.....30 000
1979 10/8...25 000
1981 6/8.....75 000
1982 – 87....dagssiffror mellan 1000-5000
1992 – 99....dagssiffror mellan 250–1000
därefter dagssiffror mellan 50 – 200.

Vänernsborgsviken (Vänern)

1979 25/8.....17 700 (sträckande)
1981 16/8.....10 000
1982 22/8.....4400
1983 20/8.....1500
Därefter dagliga siffror på runt 200 – 400,
undantaget 2008 då 1000 ex rapporterades

Övrig upplysning om större mängder svalor under flyttsträck:

Asköviken (Mälaren, söder om Västerås):

1976 15/8.....10 000
1977 20/8.....10 000
därefter endast ett fåtal rapporter med 100-400 ex fram till
år 2000 då rapporterna slutade. Undantag 1997 24/5
(vårsträck) då 2000 ex rapporterades.

Övriga platser:

1936 7/8.....Krankesjön 2000 (Gustaf Rudebäck)
1975 20/4...Krankesjön 2000 (vårsträck)
1972 13/8....Visingsö 10 000 (sträckande)
1981 2/8.....Visingsö 2 000 (sträckande)
1977 24/4....Umeälvens utlopp 2000 (vårsträck)
1977 9/8.....Falsterbo 2000
1980 29/8....Skagen 3250 (sträckande)
1983 2/9.....Araslövsjön Skåne, 2100 (sträckande; totalt
räknades 8000 ex. 30/8 – 11/11).
2014 19/8–20/8 Ven, Öresund 5000

Utöver uppgifter från ovanstående lokaler finns rapporter från ett flertal mellansvenska slättsjöar såsom Oset, Kvismaren, Hornborgasjön, Roxen och Hjälmarén där 1000-tals svalor observerades under sensommaren under mitten av 1900-talet, tyvärr långt innan något rapportsystem såsom Artportalen kommit på plats. Den stora ansamlingen av svalor från slutet av juli fram till början av september kan ha att göra med att svalornas häckning är avslutad samtidigt som stora mängder fjädermyggor kläcks och börjar svärma över dessa slättsjöar - ett välkommet kostillskott innan flytten söder ut. Här finns även vidsträckta vassar att söka nattkvist i. Från 1990-talet fram till 2020-talet minskade antalet rastande och födosökande svalor succesivt runt de mellansvenska slättsjöarna. Man kan fundera över varifrån dessa jätteflockar av svalor som dök upp under 1960–80-talet kom ifrån. Var det enbart skandinaviska svalor eller även besökare österifrån?

Det är förståeligt att det är svårt att inventera backsvalekolonier i våra vidsträckta, glesbefolkade nordliga delar. Utmed Umeälvens utlopp, vid kusten mellan Umeå och Holmsund, räknade bl.a. Christer Ohlsson årligen födosökande (rastande?) backsvalar, vilket kan ge en liten fingervisning om det antal som sträckte upp för Ume-älven på våren. Under 1970-talet räknades årligen i slutet av maj – början av juni mellan 250–300 backsvalar under en dag. (Den 24 april 1977 räknades 2000 backsvalar)
Under 1980-talet räknades årligen i slutet av maj – början av juni mellan 400–1,200 backsvalar under en dag
Under 1990-talet räknades årligen i slutet av maj – början av juni mellan 400–800 backsvalar under en dag.
2000 – 2006 räknades årligen i slutet av maj – början av juni mellan 300–600 backsvalar under en dag
2007 – 2021 räknades årligen i slutet av maj – början av juni mellan 50–100 backsvalar under en dag.

Boplatser

Kommersiella täkter

2020–21 rapporterades 192 backsvalekolonier belägna i kommersiella täkter – i några fall nedlagda sådana. Detta innebär att ca. 40% av det totala antalet kolonier är belägna i kommersiella täkter, flertalet koncentrerade till de tre storstadsregionerna. Storleken av dessa kolonier är genomsnittligt betydligt större jämfört med dem som är belägna i andra biotoper. Jag har inte kunnat finna någon dokumentation om hur det gick till när en så stor del av vår svenska backsvalepopulation flyttade in i de kommersiella grustäkter som anlades under 1900-talet. En fundering är om det var ”norrländska” svalor som stannade kvar under vårflytten norröver.

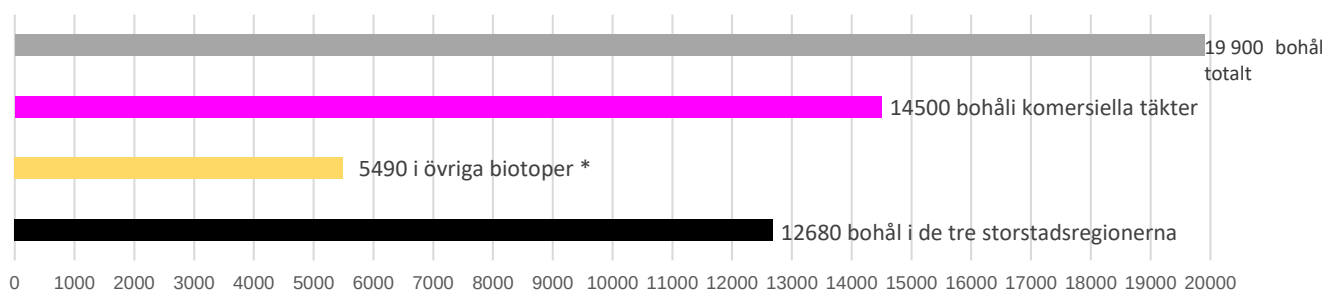

De flesta kolonierna i Sveriges kommersiellt verksamma täkter har existerat mycket länge – i många fall åtminstone 50 – 60 år. Merparten av svenska backsvalar häckar i sådana täkter. När en täkt lägger ner verksamheten försvinner ofta möjligheten för svalorna att häcka vid denna lokal.

Mycket kom att förändras i slutet av 1900-talet och början av 2000-talet. Många av de mindre eller medelstora täkterna hade nått gränsen för hur långt in i åsarna de befintliga täkttillstånden gav dem rätt att gräva sand. Nya tillstånd att bryta natursand utfärdades ofta inte, bland annat p.g.a. att man ville skydda vattentäkterna i landet. Detta innebar en stor omställning för Sveriges ballastindustri. 2019 beräknade Sveriges geologiska undersökning (SGU) att det endast fanns 249 täkter kvar i landet som bröt natursand (ca 20% av sådan täktverksamhet läggs fortfarande årligen ner).

Under den senare delen av 1900-talet producerades enligt SGU ca 80% av Sveriges behov av sand och grus från natursand. 2019 kom 90% av produktionen från sprängsten som mals ner till önskad kornstorlek av stenmjöl. Trots att ett mycket stort antal kommersiella täkter tvingades lägga ner verksamheten runt detta millennieskifte, ökade produktionen av sand och grus fram till 2020. De återstående täkterna, som nu

huvudsakligen övergått till att spränga berg utvidgade utvinningen, samtidigt som man alltmer storskaligt industrialiserade verksamheten för att möta behovet av sand och grus. Detta gäller speciellt de tre storstadsregionerna – Mälarenregionen, Skåne och Västra Götaland (tab. 3). För backsvaler i dessa regioner uppstod åter en ny situation - det fanns inte längre naturliga häckbranter utmed kanterna av täckerna att kolonisera. Dessa hade utjämnats och “återställts”. I stället tvingas svalorna att leva ett kringflackande liv bland de upplagda stenmjölshögarna som ständigt grävs bort till försäljning - ofta producerar täktföretagen inte fler stenmjölshögar än de som täckts av försäljning. Omsättningen av högar blir således stor och svalorna tvingas flytta från hög till hög. Jag har själv iakttagit en grupp på ca. 70–80 svalor som under en dryg vecka i slutet av maj försökt kolonisera tre olika högar som bl.a. grävdes bort under koloniseringsförsöken. De grävde mellan 150 – 250 bohål vid varje tillfälle.

Tabell 3. Fördelningen av bohål i ett försök att illustrera hur stor del av den svenska backsvalpopulationen som häckar i kommersiella täkter (rosa och gul linje summerar till det totala antalet bohål), samt hur många av dessa återfinns i de tre storstadsregionerna Skåne, Västra Götaland samt Mälarenregionen (Södermanlands, Stockholms & Uppsala län). Uppgifterna är tagna från AP samt egna inventeringar i Mälarenregionen. Totalt räknades 19 900 bohål. Uppgifterna kommer från 2016-19. 2020-21 tillkom ett antal tidigare inte rapporterade kolonier i naturliga biotoper eller upplagda högar vilket ändrat något på statistiken ovan. * =Övriga biotoper t.ex. upplagda högar, älvsnipor, kustbrinkar.

Backsvalan har inga problem med att gräva botunnlar i stenmjölshögar, men ett av problemen med sådana högar är dock att de ofta behöver “ligga till sig” under ett år eller två för att sanden ska bli tillräckligt fast – nylagda högar kan vara rasbenägna. Även om många täktföretag respekterar att det är förbjudet att gräva bort en koloni under häcktid, stressas troligen svalorna av detta ständiga kringflackande, och det finns en tydlig tendens till att storleken på kolonierna i täkter som ställt om verksamheten till att producera stenmjöl årligen reduceras. Ett exempel på detta är kolonierna i Mälardalen – Södermanlands, Stockholms och Uppsala län. Här är samtliga kolonier belägna i kommersiella täkter som alltmer övergått till att krossa sten. 2019 rapporterades 30 kolonier från denna region. Sammanlagt räknades detta år 3860 bohål. 2021 rapporterades 27 kolonier där 2159 bohål räknades. På två år hade antalet bohål reducerats med drygt 40%.

Upplagda högar, husbehovstäckor etc.

2020–21 rapporterades 167 kolonier i husbehovsgropar och upplagda högar vid gårdar, sand- eller jordhögar vid byggarbetsplatser och återvinningsanläggningar etc. I Skåne häckade 1/3 av kolonierna i en sådan miljö och på Öland var nästan alla kolonierna belägna i anslutning till jordbruk eller byggarbetsplats. I Östergötland var hälften av kolonierna belägna i en sådan biotop. Men det händer något när vi rör oss norrut: i mellersta Sverige är samtliga kolonier som rapporterats belägna i kommersiella täkter. Sedan slutet av 1900-talet har endast fyra kolonier rapporterats från denna region – två tillfälliga häckningar under en säsong i upplagda högar samt två kolonier i husbehovsgropar som under ett antal år fungerat som häckplats. Fortsätter man längre norrut, från Dalarna och uppåt, börjar backsvalorna åter att häcka i denna miljö – dock inte i samma mängd som i Götaland.

Naturliga häckplatser

2021 rapporterades 102 kolonier i denna biotop: 68 i älvnipor från Värmland och norrut, samt 34 i kustbrinkar nästan uteslutande i Skåne, samt en stor koloni på Öland (tab. 4). Det verkar som kolonierna i denna biotop förbisetts under tidigare inventeringar. Detta är förklarligt med tanke på de vidsträckta, obebyggda, områdena i norr, men även kolonierna i Skåne var förvånande nog delvis odokumenterade. De stora kolonierna ligger ofta svårtillgängligt utmed avlägsna kuststräckor. 2020 gjordes därför en riktad inventering utmed delar av Torne älv med tillflöden. Bl.a. dokumenterades ett mycket stort bestånd av backsvalor runt byn Lovikka utmed Torne älv, som inte tidigare rapporterats till AP. Tre kolonier upptäcktes med totalt 500 – 800 bohål. Det var svårräknat, två kolonier låg på holmar i älven, den tredje utmed den väglösa motsatta sidan av älven. 2021 gjordes en riktad inventering av kolonierna i stranddynerna utmed den skånska kusten. 26 kolonier dokumenterades, bl.a. återfanns ett jättebestånd på ön Ven utanför Landskrona med 10 kolonier och totalt 1200–1500 bohål, som tidigare till stora delar var odokumenterade.

Även kolonier i älvnipor utmed de norrländska älvarna kan vara mycket gamla. När jag inventerade delar av Lainio älv 2020 träffade jag en bybo i 80-års åldern som bodde i Övre Soppero. Han tipsade mig om en koloni med ett drygt 30-tal bohål i en hög nipa någon kilometer söder om byn. Han berättade att höjden kallades för gravkullen därför att man i gamla tider här temporärt begravde bybor som avlidit under vintern innan man kunde transportera dem till en riktig begravning i kyrkan i Vittangi – det är den enda nipan som inte översvämmades under issmältningen och vårfloden. ”Där har funnits svalor sedan mycket länge, sedan långt före min tid”.

Kolonierna som rapporterades utmed älvarna i norr var mestadels små eller mycket små. Kolonierna i strandbrinkarna runt Skåne och Öland var ofta stora eller mycket stora. Två av de stora kolonierna i Skåne, Ravlunda och Hammars Backar, verkar att ha vuxit betydligt de senaste 2–3 åren. Tyvärr finns lite jämförelsematerial från AP för övriga stora kolonier utmed den skånska kusten eller ön Ven.

	Över 400	300–400	200–300	100–200	50–100	20 - 50	5 – 20	1 – 5
Älvnipor i norra Sverige (68)	0	0	2	1	5	19	22	19
Strandbrinkar i Götaland (34)	2	1	2	6	4	6	8	5
TOTALT (102)	2	1	4	7	9	25	30	24

Tabell 4. Antal kolonier i naturlig miljö 2020–21. Parentes anger totalt antal kolonier.

Kolonierna och bobyggnad

2015-20 gjorde jag en specialstudie av backsvalekolonierna belägna i Jehander's tåkt Löten som ligger i nord-sydlig riktning utmed Ekerö-åsen på Munsö i Mälaren. Tåkten sträcker sig nästan 5 km utefter åsen. Jehanders har aktiv verksamhet i den nordligaste delen – ca 1 km, och den sydligaste delen – ca 1 km, med en transportväg emellan.

I slutet av 1900-talet fram till förra millennieskiftet fanns ytterligare fem grustäkter med backsvalekolonier utmed åsens södra del på Ekerösidan. När dessa fem tåkter lade ner verksamheten samlades delar av kolonierna som häckat i dessa i den enda återstående tåkten – Löten, där en av Sveriges största rapporterade bestånd av backsvalar etablerade sig. När jag började denna studie fanns två grupper av svalor i tåkten. En grupp bestående av uppskattningsvis 100 par i den nordliga delen och en något större grupp som koloniserade den sydligaste delen. Eftersom det inte fanns några naturliga branter i den nordligaste delen – Jehanders förvarade sand i högar som sedan fraktades med båt från en mindre hamn i denna del av tåkten, levde denna grupp med svalor ett mycket kringflackande liv och grävde nya kolonier i de upplagda sandhögarna varje häckningssäsong. Dessa högar grävdes sedan årligen bort till försäljning. Varje vår grävde svalorna till minst två kolonier, ibland tre, med mellan 150 – 250 bohål vid varje försök. Av oförklarlig anledning övergavs de första försöken innan merparten av svalorna etablerade sig i den sist grävda kolonin. Denna aktivitet fortgick under en vecka eller något längre efter det svalorna anlände på våren. Totalt kunde svalorna gräva 2-400 bohål varje vår. Den sydliga kolonin häckade i naturliga branter som användes åtminstone 2-3 år i följd och var mer permanent förankrade. Allt detta förändrades när Jehanders 2019 började bearbeta sprängsten från "förbifart Stockholm" En ny större hamn anlades, stora reningsdammar grävdes upp, nya krossar och sorteringsverk sattes upp i den norra delen. Detta tvingade den norra gruppen av svalor att flytta ner till den södra delen. Den totala storleken av backsvalebeståndet vid Löten minskade därmed betydligt.

Anledningen till att jag återger iakttagelserna ovan är att påvisa backsvalornas imponerande flexibilitet i val av häckplats. I urminnes tider har t.ex. vårflooder och snösmältning och hårt regn svept bort kolonierna vilket lett till att svalorna ibland behöver börja om på sin befintliga boplatz eller helt enkelt flytta på sig. Backsvalar som häckar i aktiva tåkter har i flera fall en stabil koloni, men som exemplet ovan påvisar får många individer lov att utnyttja sin stora anpassningsförmåga att snabbt och ofta gräva nya bohålor, inte sällan på en ny plats. Främst i Skåne, men även på Öland (vars kolonier kan ha en egen historik – se under "Öland" i denna rapport), Västra Götaland och Östergötland finns ett större antal kolonier belägna i tillfälligt upplagda högar eller husbehovsgropar. I denna region verkar det finnas grupper av svalor som opportunistiskt koloniserar sådana högar vartefter de är tillgängliga. Ofta består inte sådana kolonier mer än en eller ett par säsonger innan högen grävs bort eller skalas av. De bostadslösa svalorna tvingas då söka nya häckplatser. Ser man till de "traditionellt" häckande svalorna med kolonier i kommersiella sandtåkter - vilket omfattar merparten av den svenska backsvalepopulationen, har dessa kolonier existerat vid samma tåkt åtminstone under de senaste 40 – 50 åren. De flesta kolonierna i de kommersiella tåkterna kan spåras tillbaka till åtminstone 1960-80 talet. Eftersom många av kolonierna i dessa tåkter är/har varit stora eller mycket stora är förmodligen nedläggningar/omställningar av verksamheten i dessa tåkter den enskilt största anledningen till reduceringen av den svenska backsvalepopulationen – inga tåkter som arbetar med natursand har fått tillstånd att etablera ny verksamhet sedan många år tillbaka. När ett grustag lägger ner verksamheten

kan 100-tals svalor förlora sin häckplats utan att en ny står att finna. När ett grustag ställer om verksamheten från att bryta natursand till att börja arbeta med sprängsten, vilket blir allt vanligare bland de återstående täkterna, försämras möjligheterna för svalorna att etablera bestående kolonner pga. hanteringen av de stenmjölshögar som produceras. Denna utveckling är tydligast i de mellersta delarna av Sverige där samtliga kolonier är belägna i kommersiellt verksamma täkter. Om endast några år riskerar flera regioner i denna del av Sverige att helt förlora backsvalan som häckfågel.

Sammanfattningsvis kan sägas att nyetableringar av *större* backsvalekolonier i Sverige är sällsynta. Endast ett fåtal större nyetableringar, främst i upplagda högar, har rapporterats de senaste årtiondena.

De flesta kolonierna i landets täkter har således existerat på samma plats under åtskilliga decennier. När möjligheterna att häcka upphör till följd av att man lagt ner täktverksamheten, finns ofta inga alternativa häcklokaler i närheten. Vad det gäller kolonier naturligt belägna i strandbrinkar, älvnipor och stensättningar har de ibland funnits vid ungefär samma lokal ännu längre, om kolonin inte störts av kust-exploatering, reglering av älvar eller naturfenomen i form av stormar och översvämningar.

Backsvaleprojekt runt om i landet

Under senare år har regionala fågelföreningar eller privatpersoner på ett flertal olika platser startat projekt för att gynna och bevara backsvalekolonierna i sina närområden. Förhoppningsvis kan sådana projekt hjälpa svalorna, speciellt under denna tid, då kolonierna belägna i kommersiella täkter står inför stora utmaningar och häckningsbiotoper snabbt försvinner som nämnts tidigare i denna rapport. Ett av de tidigaste och största projekten initierades av SkOF och Kenneth Bengtsson som tillsammans med återvinningsföretaget SYSAV under många år grävde till en jättehög i företagets anläggning vid Spillepeng. Som mest häckade här enligt Kenneth Bengtsson över 600 par. Fåglarna från denna koloni har nu spritt sig och bildat nya kolonier i Malmö-området.

Bland andra framgångsrika projekt kan nämnas;

- Sven Svensson jobbar tillsammans med flygflottiljen i Ronneby med en hög som årligen huserar ett hundratal svalor
- Några 4H gårdar i Skåne anlade backsvalehögar. Tyvärr flyttade fåglarna efter några år.
- Mikael Nord anlade för ett par år sedan tillsammans med Varbergs kommun ett mycket framgångsrikt projekt invid Getteröns Naturrum. Ca. 100 ungar kom till världen i år.
- Thomas Andersson och Falkenbergs Ornitologiska Förening fick nyligen ett s.k. LONA-bidrag från Länsstyrelsen för att under en treårsperiod färdigställa 6-7 backsvalebrinkar i kommunen. De två första har redan grävts till.
- John Thulin från Svenska Kyrkan startade tillsammans med långtidsarbetslösa ett projekt med en upplagd hög vid Hökällan utanför Göteborg. Denna koloni har nu funnits under många år och haft varierande antal häckande backsvalar.
- Ronnie Lindqvist och Närkes Ornitologiska Förening anlade i höstas tillsammans med Örebro kommun två backsvalebrinkar intill fågelsjön Oset.
- Ulf Svahn och Järvafältets Ornitologiska förening lade under våren 2021 tillsammans med kommunen en upplagd hög invid Säbysjön utanför Stockholm.
- Jägmästaren på godset Räfsnäs Kungsgård utanför Strängnäs grävde under flera år till en liten "bondgrop" till svalorna. Som mest häckade 60–70 par i gropen.
- Botkyrka Naturskyddsförening tillsammans med DeLavall och NCC satte upp ett batteri med 50 "backsvaleholkar" i ett nedlagt sandtag söder om Stockholm.
- Per Claeson från Stockholms Ornitologiska Förening planerar att tillsammans med täktföretaget NCC lägga upp en hög vid passande lokal i Stockholms-trakten.

Utöver ovanstående projekt har jag hör talas om ett flertal liknande projekt där föreningar eller privatpersoner kontaktat täktföretag, kommuner eller länsstyrelser för att försöka få till stånd samarbeten för att bevara backsvalekolonier i sina närområden. Med tanke på alla projekt som startat för att försöka bevara de allt fåtaligare backsvalekolonierna funderar jag på om det finns intresse av att initiera någon form av nätverkande för att få information och ta lärdom av de olika projekten. En enad samverkan kan skapa ett större förtroende hos myndigheter och täktföretag och därmed ett närmare samarbete. Hör gärna av er med tankar om detta. Förhoppningsvis kommer inte intresset för hur det går för våra backsvalekolonier att avstanna nu när denna kartläggning är till ända. Det är min övertygelse att den svenska populationen av backsvalar står inför ett vägska. En stor del av populationen har under många år koloniserat de sandtäkter som vi under ett flertal decennier bearbetat. Nu genomgår denna bransch stora förändringar som kan få konsekvenser för dessa kolonier. Det finns fortfarande mycket som kan göras för att gynna bevarandet av denna art, både regionalt och nationellt.

Jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla er i de regionala fågelföreningar som gjorde denna inventering möjlig, samt ett stort tack till Mia Ericsson för hjälp med såväl redigering och korrekturläsning som råd och förslag.

Länsvis sammanställning med detaljerad information per kommun

Där inte annat anges kommer uppgifterna i denna rapport från Artportalen (AP)

Förklaringar till sammanställning av data:

- I den första kolumnen i följande text anges lokalens namn och GPS-koordinater enligt WGS84. Vissa rapporter till AP innehåller felaktiga koordinater vilket försvårar placering av lokalen. Mycket tid har lagts ner på att genom studier av satellitfoton försöka placera dessa kolonier. Om osäkerhet angående GPS-koordinater råder, har detta markerats med ett frågetecken (?). Felaktigheter kan dock ha uppstått.
- I kolumnerna "2020" och "2021" anges antalet exemplar (ex) samt antalet bohål. Om denna information saknas i rapporten till AP har detta markerats med ett frågetecken (?). Om kolonin inte rapporterats vid ett av dessa två år har detta markerats med ett (?), ofta besöks inte kolonierna årligen. Information om storlek och häckningsbiotop är då inkluderad i statistiken från det år kolonin rapporterats till AP.
- Om ett streck (–) är angivet betyder detta att kolonin inte existerade detta år. Om strecket är placerat under "2020" betyder det att kolonin etablerades 2021. Om strecket är placerat under "2021" dog kolonin ut detta år och är inte medtagen i statistiken.
- I kolumnen "kommentar" anges information om biotop – täkt, hög/bondgrop, stensättning eller naturligt häckande i t.ex. älvnipa eller kustbrink. I de fall namnet på den kommersiella täkten är känd anges även detta. Tyvärr anges ofta inte denna information i rapporterna till AP. Mycket tid har lagts ner för att med hjälp av satellitfoton avgöra i vilken biotop som kolonin är belägen. Misstag kan dock förekomma.
- Alla länsvisa sammanställningar inleds med en tabell över antal backsvalekolonier, där även kolonistorlek och biotop anges för inventering 2020–21. Storleksangivelse och biotopförkortning enligt följande:

Mycket stor: över 200 bohål

Stor: 50–200 bohål

Mellan: 20–50 bohål

Liten: 5–20 bohål

Mycket liten: 1–5 bohål

Täkt: En kommersiellt driven täkt, t.ex. grustäkt, bergtäkt etc.

Hög: En mindre "ickekommersiell" hög eller grop vid bondgård, byggarbetsplats etc.

Stensättn: Hamnpir, Stenbrygga, ruin etc.

Naturl: Naturligt häckande t.ex. strandbrinkar, åkanter etc.

Backsvalekolonier i Skåne län

Kommun	Antal kolonier			Kolonistorlek 2020–21					Typ av biotop 2020-21			
	2003	2017	2020-21	mkt. stor	stor	mellan	liten	Mkt. liten	täkt	hög	Sten sättn .	natur l.
Bjuv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bromölla	5	4	4	-	2	1	1	-	2	2	0	0
Burlöv	2	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Båstad	0	1	2	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Eslöv	4	1	2	0	0	0	2	0	1	0	0	1
Helsingborg	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0
Hässleholm	13	8	3	1	0	0	1	1	2	1	0	0
Höganäs	1	1	3	0	0	2	1	0	0	3	0	0
Hörby	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Höör	1	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Klippan	4	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kävlinge	2	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Kristianstad	15	8	9	0	2	6	1	0	8	1	0	0
Landskrona	2	5	12	2	4	6	0	0	0	0	0	12
Lomma	2	6	5	0	3	2	0	0	0	5	0	0
Lund	8	2	5	0	2	0	2	1	1	4	0	0
Malmö	2	5	4	1	1	0	2	0	0	3	1	0
Osby	4	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Perstorp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Simrishamn	2	4	11	0	5	0	6	0	1	4	1	5
Svalöv	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svedala	3	3	3	0	0	3	0	0	1	2	0	0
Sjöbo	6	5	4	0	2	0	2	0	3	1	0	0
Staffanstorps	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Skurup	5	4	6	0	2	1	3	0	3	2	1	0
Tomelilla	3	2	2	1	0	0	1	0	2	0	0	0
Trelleborg	7	2	3	0	0	0	2	1	1	0	1	1
Vellinge	3	2	3	0	1	2	0	0	1	2	0	0
Ystad	4	5	8	1	2	3	2	0	0	0	0	8
Åstorp	1	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Ängelholm	4	0	2	0	0	0	1	1	0	2	0	0
Örkelljunga	3	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östra Göinge	1	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALT	111	74	95	6	28	27	30	4	30	33	5	27

Uppgifterna i tabellen ovan är hämtade från AP samt den riksomfattande inventeringen som genomfördes i SkOF:s regi 2003, SkOF:s inventering i Skåne län 2017 (Anser nr. 4, 2017) samt den nationella kartläggningen som genomfördes i Birdlife Sveriges regi 2020–21.

BJUV KOMMUN

Ingen häckning 2003. Ingen häckning rapporterad 2017.

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020–21

BROMÖLLA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Nymölla 56.04124814, 14469645	15 ex/?	?	Jordhög
Näsum, Hultgårdsv. 56.195548, 14.516223	24 ex/?	17 ex/50 bohål	Grustäkt
Östafors, Björklunds 56.216354, 14.528687	?	167 ex/83 bohål	Grustäkt
Bromölla, Paddelhallen 56.063947, 14.492452	?	60 ex/60 bohål	Jordhög

BURLÖV KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Spillepeng 55.639941, 13.040079	252 ex/180 bohål	-	Upplagd hög, SYSAV

Enligt uppgift blev det ingen häckning i Spillepeng 2021. Kolonin kan ha flyttat bl.a. till Malmö hamn.

BÅSTAD KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
PEAB, Förlöv 56.348214, 12.834073	150ex/?	21 ex/?	Grustäkt
Båstad 56.422739, 12.877681	20 ex/25bohål	20 ex/?	Nedlagd makadamfabrik

ESLÖV KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Flyinge, Holmby 55.750306, 13.391017	8 ex/?	8 ex/8 bohål	Grustäkt
Flyinge ängar 55.743954, 13.366817?	2 ex/?	20 ex/?	Bohåla i å-brink

HELSINGBORG KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Helsingborgs hamn 56.047811, 12.685404?	6 ex/?	10 ex/10 bohål	Stensättning, Hamnen.

HÄSSLEHOLM KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Hässleholm, Ignaberga 56.111616, 13.852826	40 ex/?	?	Kalkbrott
Finja, Härlinge gård 56.209983, 13.673034	40 ex/20 bohål	380 ex/360 bohål	Grustäkt
Hässleholm, Stoby Våtmark 56.166888, 13.815884	15 ex/20 bohål	5 ex/?	Jordvall

HÖGANÄS KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Höganäs, Tjöröd återvinning 56.219100, 12.555243	30 ex/30 bohål	?	Återvinningen
Höganäs flygfält 56.0476737, 12.6863857	?	30 ex/30 bohål	Jordhög
Buskeröd 56.171945, 12.610331	?	10 ex/10 bohål	Jordhög, gård.

HÖRBY KOMMUN

1 koloni rapporterades 2003. Ingen häckning rapporterad 2017.
Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21.

HÖÖR KOMMUN

1 koloni rapporterades 2003. 1 koloni rapporterades 2017
Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21

KLIPPAN KOMMUN

4 kolonier rapporterades 2003. Ingen häckning rapporterad 2017.
Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21.

KÄVLINGE KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Löddeköping 55.769567, 13.000934	100 ex/128 bohål	noterad	Jordhög. Er-Ho Bygg

KRISTIANSTADS KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Fjälkinge, Flodala 56.068894, 14.290313	100 ex/90 bohål	?	Grustäkt. Österslövsv. 290
Fjälkinge, Bäckaskog 56.048937, 14.318890	10 ex/8 bohål	60 ex/31 bohål	Grustäkt
Åhus, Horns grushåla 55.932482, 14.260631	16 ex/12 bohål	? ex/21 bohål	Nedlagd grustäkt ?
Härröd 55.785359, 14.048673	100 ex/?	?	Grustäkt. Härröds grusind.
Bjälöv, Bössebacken 56.132992, 14.106613	?	10 ex/50 bohål	Stenbrott
Tollarp, Illnestorpsv 56.909980, 13.940008	?	20 ex/14 bohål	Jordhög
Kälkestad, 56.067963, 14.291297	?/8 bohål	?	Stenbrott
Önnestad Kungsberg, 56.035725, 14.028002	?/25 bohål	?	Stenbrott
Ullstorp, 56.062979, 13.957211	?/65 bohål	?	Kalkbrott "Kalkan"

Fram till 2018 fanns en av länets största kolonier i Bäckaskogs grustag. Här rapporterades årligen 4-600 bohål åtminstone mellan 1981 – 2018. 1979 gjordes en backsvalinventering i länet då det totalt räknades drygt 5000 bohål.

LANDSKRONA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Ven 1, 55.893882, 12.718140	?	100 ex/130 bohål	Strandbrink, SÖ-kant
Ven 2, 55.892404, 12.716529	?	100 ex/100 bohål	"
Ven 3, 55.842227, 12.715161	?	30 ex/70 bohål	"
Ven 4, 55.891140, 12.709867	?	150 ex/300 bohål	"
Ven 5, 55.890281, 12.707482	?	10 ex/20 bohål	"
Ven 6, 55.890352, 12.706346	?	20 ex/40 bohål	"
Ven 7, 55.898429, 12.693587	?	20 ex/50 bohål	Strandbrink, Sydkant
Ven 8, 55.905470, 12.684081	?	10 ex/40 bohål	Strandbrink, Kyrkbacken
Ven 9, 55.905328, 12.686683	?	300 ex/400 bohål	"
Ven 10, 55.921488, 12.684553	?	40 ex/30 bohål	Strandbrink, Nordkant
Glumslövs Backar 55.930648, 12.8016935	200 ex/60 bohål	200 ex/150 bohål	Strandbrink. Sandbergen
Glumslöv, Ålabodarna 55.944325, 12.769077?	32 ex/16 bohål	50 ex/?	Sandbrink?

En riktad inventering av strandbrinkarna på Ven sommaren 2021 resulterade i att 10 kolonier som inte tidigare rapporterats till AP kunde dokumenteras. Möjligen finns ca. ¼ av Skåne läns häckande backsvalor på denna ö.

LOMMA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Lomma kustdammar 55.684976, 13.066165?	150 ex/?	65 ex/65 bohål	Sandhög vid fritidsgatan
Habo Gård 55.693261, 13.072271	120 ex/120 bohål	?	Sandhög 150m norr om gård
Habo Dammar 55.692804, 13.076742	30 ex/?	?	Sandhög vid dammarna.
Habo Båtuuppläggning 55.685181, 13.066246	?	30 ex/65 bohål	Jordhög
Flädie, Lerbäcksvögen 55.7217633, 13.0609652	?	25 ex/?	Sandhög

Rapporter från Lomma är ibland svårtydda. GPS koordinater ibland felaktiga samt att olika rapportörer verkar använda olika benämningar på vad som verkar vara samma lokal. Detta gör att felaktigheter kan ha uppstått.

LUND KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Örtofta 55.775175, 13.262439?	30 ex/59 bohål	85 ex/95 bohål	Jordhög? Sockerbruksdamm
Södra Sandby 55.730388, 13.393322	30 ex/190 bohål	2 ex/2 bohål	Sandhög? Ekeberga NR
Genarp 55.596425, 13.363466?	noterad	?	Sandhög? Toppeladugård
Revingefältet 55.693545, 13.509114	60 ex/90 bohål	?	Grustäkt
Tredöra 55.698527, 13.425956	?	15 ex/15 bohål	Sandhög

MALMÖ KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
-------	------	------	-----------

Oxie 55.553602, 13.113742	200 ex/150 bohål	?	Jordhög S. Björkelundadamm
Klagshamns Udde 55.526643, 12.925359?	11 ex/?	5 ex/15 bohål	Sandhög? Kalkbrottssjöns kant
Malmö hamn 55.611880, 12.992118?	20 ex/10 bohål	20 ex/?	Stensättn. Kockums torrdocka
Malmö Oljehamn 55.637853, 13.029352	?	200 ex/300 bohål	Jordhög

Kenneth Bengtsson misstänker att "Spillepeng-kolonin" flyttat till Malmö Oljehamn

OSBY KOMMUN

4 kolonier rapporterades 2003. Ingen häckning rapporterad 2017.

Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21

PERSTORP KOMMUN

Ingen häckning rapporterades 2003. Ingen häckning rapporterad 2016–19

Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21

SIMRISHAMN KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Vik, 55.618483, 14.283585	70 ex/255 bohål	50 ex/130 bohål	Strandbrink 2 "Bunkern"
Vik, 55.626120, 14.280892	10 ex/70 bohål	50 ex/52 bohål	Strandbrink 1 "Bunkern"
Östra Vemmerslöv, 55.596287, 14.246347	?/70bohål	-	Grustäkt. Sofielust grus
Östra Vemmerslöv 1, 55.596853, 14.229213	?	30 ex/60 bohål	Grusgrop, Ejlerslund
Östra Vemmerslöv 2, 55.595970, 14.238421	?	10 ex/8 bohål	Jordhög, Ejlerslund Grus
Östra Vemmerslöv 3, 55.588993, 14.233230	?	35 ex/65 bohål	Sandgrop, Ejlerslund Grus
Salarp, 55.478235, 14.229298	25 ex/15 bohål	?	Grustäkt
Östra Hoby, 55.472184, 14.233572	?	30 ex/?	Sandgrop, Kvarnbygård
Ravlanda skjutfält 55.738586, 14.193831	30 ex/40 bohål	70 ex/200 bohål	Strandbrink Offerlunden
Skillinge hamn 55.474029, 14.284054	6 ex/3 bohål	9 ex/9 bohål	Stensättning, hamnen
Kiviks kapell, 55.693006, 14.218130	noterad	10 ex/30 bohål	Strandbrink
Knäbäckshusen, 55.640274, 14.277813	?	10 ex/10 bohål	Strandbrink

2021 dokumenterades 5 kolonier i strandbrinkar i kommunen med sammanlagt 422 bohål. Kolonin vid Ravlanda skjutfält är dessutom stor. Det har endast rapporterats från fyra kommuner – varav tre i Skåne - kolonier som är naturligt häckande i strandbrinkar. Dessa är värda att bevara!

SVALÖV KOMMUN

1 koloni rapporterades 2003. 1 koloni 2017.

Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21.

SJÖBO KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Sjöbo, 55.621875, 13.707354	50 ex/73 bohål	-	Jordhög, Ystad rondellen
Sjöbo, Ilstorp 55.618667, 13.659736	340 ex/227 bohål	5ex/10bohål	Grustäkt
Öved, 55.678591, 13.672997	80 ex/134 bohål	?	Stenbrott
Fyledalen, 55.584494, 13.796517	65 ex/108 bohål	50 ex/120 bohål	Nedlagt stenbrott
Blentarp, 55.589106, 13.572757	noterad	5 ex/10 bohål	Nedlagt stenbrott?

Den stora backsvalekolonin vid Ilstorp Grustäkt var i år nästan helt övergiven. Häckväggen var delvis bortgrävd. Möjligen flyttade delar av denna koloni till närliggande Ramåsa grustäkt, Tomelilla kommun.

STAFFANSTORP KOMMUN

Ingen häckning rapporterades 2003. Ingen häckning 2017.

Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21.

SKURUP KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Stenberget NP 55.562597, 13.516898	38 ex/?	?	Grustäkt
Trunnerup, Rydsgård, 55.538004, 13.592384?	152 ex/?	?	Grustäkt?

Skurup? 55.486823, 13.483954?	110 ex/?	83 ex/83 bohål	Industrianläggning?
Hassla, Bösarp 55.452740, 13.533482	12 ex/?	?	Grustäkt. Bösarps Grus
Näsbyholmssjön 55.463922, 13.468601?	12 ex/?	15 ex/16 bohål	Kant vid sjön?
Hörte Hamn 55.386103, 13.547545	12 ex/?	12 ex/6 bohål	Stensättning?

GPS, namn på lokal och uppgifter om kolonistorlek etc. fattas eller är missvisande i några fall. Fel kan ha uppstått.

SVEDALA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Bara, Böksmosse, 55.580104, 13.224905	?	noterad	Bondgrop
Bara, 55.583498, 13.211756	?/30 bohål	?/30 bohål	Bondgrop
Vinninge, 55.611388, 13.22251	?/80 bohål	?	Stenbrott

TOMELILLA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Kristinehov, 55.729362, 13.997096	2 ex/1 bohål	3 ex/10 bohål	Nedlagd grustäkt Bertilstorp
Ramåsa, 55.569706, 13.866574	84 ex/124 bohål	120 ex/250 bohål	Grustäkt Lilla Ramåsa

TRELLEBORG KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Breddinge Strandbad 55.367017, 13.444158	16 ex/44 bohål	10 ex/5 bohål	Strandbrink, Breddinge Strand
Maglarp, 55.380278, 13.078509	?	30 ex/?	Grustäkt
Smygehamn, 55.3454212, 13.3738125	?	12 ex/6 bohål	Stensättning, Köpmansmag.

YSTAD KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Hammars Backar 1, 55.408465, 14.001260	?	10 ex/12 bohål	Strandbrink
Hammars Backar 2, 55.404842, 14.007817	?	40 ex/41 bohål	Strandbrink
Hammars Backar 3, 55.405660, 14.007932	150 ex/100bohål?	50 ex/210 bohål	Strandbrink
Kåseberga V, 55.385272, 14.049155	50 ex/?	50 ex/100 bohål	Strandbrink
Kåseberga Ö, 55.385621, 14.071643	?	20 ex/50 bohål	Strandbrink
Ystad, Ruthbovägen 1, 55.426420, 13.740177	?	30 ex/100 bohål	Strandbrink
Ystad, Ruthbovägen 2, 55.426377, 13.755346	?	20 ex/25 bohål	Strandbrink
Ystad,Sandskog Havsbad 55.434555, 13.886164	?	?/9 bohål	Strandbrink

2021 dokumenterades 8 backsvalekolonier belägna i strandbrinkar i kommunen – varav 3 närliggande kolonier vid Hammars backar. Totalt räknades 547 bohål i kommunen. Kolonin vid Hammars Backar är av betydande storlek. Det finns endast fyra kommuner i Sverige, varav tre i Skåne, som huserar kolonier belägna i naturliga strandbrinkar. Dessa är värda att bevara.

VELLINGE KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Foteviken 55.452394, 12.951174	80 ex/50 bohål	?	Grushög. Norr ridskolan
Skanörs Vångar 55.413703, 12.864485	149 ex/149 bohål	150 ex/50 bohål	Grustäkt.
Skanörs f.d. Soptip, 55.415298, 12.876315	?	90 ex/90 bohål	Jordhög

ÅSTORP KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Kvidinge 56.115786, 13.068939	45 ex/100 bohål	50 ex/150 bohål	Grustäkt, Weber/Skanska

ÄNGELHOLM KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Ossjö 55.225612, 13.039836?	10 ex/?	5 ex/5 bohål	Grusgrop
Ängelholm, 56.2237724, 12.8471662	?	14 ex/17 bohål	Jordhög, Röglehallen

ÖRKELLJUNGA KOMMUN

**1 koloni rapporterad 2003. Ingen häckning rapporterad 2017.
Ingen häckning har rapporterats till AP 2020–21.**

ÖSTRA GÖINGE

**1 koloni rapporterades 2003, Ingen häckning rapporterades 2017.
Ingen häckning rapporterades till AP 2020–21.**

Sammanfattning, Skåne län

Sammanlagt rapporterades 95 backsvalekolonier i Skåne Län 2020–21. Säkerligen finns det ytterligare kolonier att upptäcka, men resultatet verkar tämligen heltäckande. Jämfört med övriga Sverige har Skåne landets i särklass tätaste backsvalebestånd. Det har tidigare gjorts inventeringar av backsvalekolonier i Skåne, bl.a 1984, 2003 och 2017. Vid dessa tillfällen verkar man ha missat ett antal kolonier, speciellt de svårtillgängliga kolonierna belägna i naturliga strandbrinkar utmed Skånes östra och södra kust, samt på ön Ven utanför Landskrona. 2021 gjordes en riktad inventering av backsvalekolonier belägna i dessa strandbrinkar. Totalt dokumenterades 16 kolonier utefter den skånska kusten samt ytterligare 10 på ön Ven. Ungefär hälften, inklusive de 10 kolonierna på Ven, hade inte tidigare rapporterats till AP. 2003 rapporterades totalt 111 kolonier, 2017 räknades 74 och 2020–21 rapporterades 95. Läger man till kolonier som man sannolikt missade (bl.a. flertalet av kolonierna i strandbrinkarna) 2003 och 2017, sammanlagt ett 20-tal, verkar antalet kolonier i länet ligga på ungefär samma nivå sedan 2017. Om man däremot ser till antalet bohål som räknats under dessa tre årtal blir resultatet annorlunda:

2003 räknades totalt ca. 12 240 bohål (jag har då lagt till 1000 bohål från 20 kolonier man missade detta år)
2017 räknades totalt ca. 7000 bohål.
2020–21 räknades totalt ca. 5000 bohål.

Storleken på befintliga kolonier verkar således generellt ha minskat betydligt sedan 2003. Förmodligen är det kolonierna belägna i kommersiella täkter som svarar för merparten av denna minskning. Samma trend har dokumenterats från kommersiella täkter i övriga Sverige. Denna utveckling verkar glädjande nog inte stämma på de naturligt belägna täkterna i strandbrinkarna utmed Skånekusten. Här verkar åtminstone några av kolonierna vuxit i storlek. Speciellt ska då nämnas de stora kolonierna vid Ravlunda skjutfält och Hammars Backar, som mer än fördubblade antalet bohål 2020–21 jämfört med tidigare rapporter till AP. Tyvärr finns inget jämförelsematerial från ön Ven. Kolonierna här rapporterades för första gången till AP 2021. Ser man till i vilka biotoper kolonierna är belägna sticker Skåne ut jämfört med stora delar av övriga Sverige, där de flesta kolonierna är belägna i grustäcker. Här är kolonierna jämnt fördelade mellan kommersiella täkter, mindre icke-kommersiella "bondgropar" och upplagda högar etc. samt kolonier belägna i naturliga strandbrinkar. Således finns det ungefär lika många kolonier i dessa strandbrinkar som det finns i de alltmer "utrotningshotade" kommersiella grustäckerna. Om man jämför antalet räknade bohål i Skåne 2020–21, blir kolonierna i strandbrinkarna än mer betydelsefulla. Ungefär hälften av bohålen räknades i kolonierna belägna i strandbrinkar - 2335 bohål jämfört med de ca. 5000 som räknades totalt i Skåne. Speciellt bör man nämna de stora kolonierna i de höga strandbrinkarna på ön Ven – 10 stycken. Kanske häckar ¼ av Skånes backsvalor här. Av de hål som räknades totalt i Skåne fanns minst 1200, förmodligen fler, på ön.

Endast i Skåne, och en koloni på Öland, kan man finna backsvalekolonier naturligt belägna i strandbrinkar utefter kusten. Sedan måste man bege sig upp till Norrland för att hitta naturligt belägna backsvalekolonier. Är inte dessa naturligt belägna kolonier värda att bevara? Tyvärr finns inte längre så många lämpliga brinkar kvar utmed den skånska kusten. Flera av de strandbrinkar som backsvalan koloniserar har börjat erodera betänkligt. En riktad åtgärd vore på plats. Man skulle t.ex. kunna gräva nya lämpliga branter vid sidan av befintliga kolonier.

Stort tack till Kenneth Bengtsson och Arne Hegemann som hjälpte till med information till denna sammanställning.

BLEKINGE LÄN

Kommun	Antal kolonier			Kolonistorlek (2019 i parentes)					Biotop (2019 i parentes)			
	2003	2019	2020 –21	mkt. stor	stor	mella n	liten	mkt. liten	täkt	hög	Sten Sättn	naturl
Karlskrona	?	5	7	0 (0)	0 (0)	1 (0)	5 (3)	1 (2)	0 (0)	2 (0)	5 (5)	0 (0)
Ronneby	?	2	2	0 (0)	1 (2)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	0 (1)	2 (1)	0 (0)	0 (0)
Karlshamn	?	4	3	1 (0)	0 (2)	2 (2)	1 (0)	0 (0)	3 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sölvesborg	?	7	7	0 (1)	2 (2)	2 (3)	2 (1)	1 (0)	3 (3)	1 (3)	3 (1)	0 (0)
TOTALT	20	18	19	0 (1)	3 (6)	5 (5)	8 (4)	1 (0)	6 (8)	5 (4)	8 (6)	0 (0)

Uppgifterna från 2020–21 är tagna från AP. 2003 från SOF:s rikstäckande inventering. 2016–19 delvis från Thomas Nilsson och "Fåglar i Blekinge" nr. 3, 2019.

KARLSKRONA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Anmärkning
Kungsbron 56.1588079,15.5938281	40ex/13 bohål	20ex/7bohål	Stensättning
Östra Prinsgatan 56.1594733,15.5931543	15ex/5bohål	12ex/5bohål	Stensättning
Aspö Kastell 56.1134822,15.5192679	15ex/?	?	Stensättning, kastellet.
Dalmadsv/Grönadal 56.1861077,15.5115783	15ex/15bohål	?	Tillfällig jordhög.
Gängletorp/Ramdala 56.1721527,15.7377741	15ex/25bohål	?	Tillfällig jordhög
Stenshamn/Utlängan 56.0300395,15.7801207	10ex/?	Noterad?	Stensättning
Stumholmen 56.157971,15.600398	?	4ex/6bohål	Stensättning

RONNEBY KOMMUN

Lokal	2020	2021	Anmärkning
F-16 Flygflottilj 56.278724,15.2650087	170ex/104 bohål	?/65bohål	Backsvalehög (Hasselstad)
Hjälmsa Grushåla 56.2525382,15.1055668	2ex/2bohål	-	Mindre, nedlagt, sandtag.

Sven Svensson har tillsammans med flygflottiljen årligen grävt till högen vid F-16. Ovisshet om "F-16" och "Hasselstad" är samma lokal?

KARLSHAMNS KOMMUN

Lokal	2020	2021	Anmärkning
Torarps Grustag 56.2222142,14.8181328	45ex/?	45ex/30bohål	Grustäkt
Rå Grustag 56.234139,14.8215105	15ex/15 bohål	12ex/12bohål	Grustäkt
Elleholm Bergtäkt 56.162196,14.731168	150ex/150bohål	30ex/40bohål	Bergtäkt

SÖLVESBORGS KOMMUN

Lokal	2020	2021	Anmärkning
Gammaltorps Grus 56.0937033,14.6161646	70ex/70 bohål	80ex/60bohål	Grustäkt
Hålabäcksand 56.1180447,14.6178085	80ex/60bohål	40ex/60bohål	Grustäkt
Norgesund 56.0037841,14.7331791	6ex/?	11/ex/5bohål	Stensättning, hamnen.
Sölve Åtrevinning 56.065365,14.6331697	30ex/30bohål	10ex/5bohål	Hög
Furuhaga, 56.103318,14.657516	?	10ex/35bohål	Grustäkt
Hanö, 56.010184,14.854625	?	6ex/3bohål	Stensättning, hamnen
Hällevik, 56.008897,14.699551	?	20ex/?	Stensättning

Osäkert om lokalerna Hålabäcksand, Gammaltorp, Vesan och Petersborg är två, tre eller fyra olika lokaler.

Sammanfattning, Blekinge län

Antalet backsvalekolonier i Blekinge län verkar att ligga på ungefär samma nivå som 2003. Om man ser till antalet bohål verkar storleken av kolonierna ha minskat sedan 2019. Det finns endast ett fåtal stora kolonier

kvar 2021, över hälften av kolonierna har nu endast 1 – 20 bohål. Detta är en trend som märks i nästan alla grustäcker i Sverige, kolonistorleken blir mindre, möjligen beroende på omställningen av täktverksamhet som pågått under de senaste 20 åren.

GOTLANDS LÄN

SAMMANSTÄLLNING, Gotlands län

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt	15	13	5	1	0	0	2	2	1	4	0	0

Mkt stor = över 200 bohål, Stor = 50 – 200 bohål, Mellan är 20-50 bohål, Liten = 5-20 bohål, Mkt liten = 1-5 bohål.

REGION GOTLAND

Lokal	2020	2021	Kommentar
Etelhem, 57.376114,18.469286	4ex/4bohål	?	Grustäkt.
Visby, Endre 57.623024,18.348071	4ex/20bohål	30ex/14bohå	Jordhög vid Stadshagen
Roma, 57.507724,18.444369	50ex/?	100ex/300bohål	Jordhög, Sockerbruket
Irevik, 57.863226,18.681633	?	2ex/2bohål	Jordhög, Tajnums gård
Klintehamn, 57.405047,18.233526	?	25ex/?	Jordhög? Klintebys damm

KALMAR LÄN – Öland

Backsvalekolonier i Kalmar Län - Uppgifter om storlek och häkningsbiotop från 2020–21.

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Öland	5	20	26	2	0	13	7	3	3	21	1	1
Övriga Kalmar län	25	14	13	0	2	4	5	2	3	7	1	2

BORGHOLM KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Dyestad 56.713984,16.65580	30ex/?	15ex/10bohål	Jordhög
Sättra, 56.782205,16.698504	?	?/50bohål	Jordhög
Ekerum Golfklubb 56.787542,16.579220	26ex/41bohål	?	Jordhög. Maskinhallen
Ramsätra 56.844929,16.725934	199ex/100bohål	100ex/50bohål	Grustag "Kullen"
Egeby 56.871182,16.7280589?	15ex/35bohål	?	Jordhög? Osäkert var
Lundbyträsket 56.895692,16.821661	50ex/50bohål	?	Jordhög. Sydost dammen
Kårehamn, 56.955864,16.886919	?	14ex/14bohål	Jordhög

MÖRBYLÅNGA KOMMUN

Lokal	2020	2021	Kommentar
Saxnäs Golfklubb 56.7011438,16.491529	50ex/25bohål	2ex/20bohål	Sandhög övningsbanans 2:a hål
Ölands Djurpark, 56.674203,16.493324	3ex/3bohål	6ex/10bohål	Jordhög
Färjestaden 56.644996,16.498479	?ex/30bohål	?	Sandhög i Industriområdet
Färjestaden 56.659550,16.513379	20ex/30bohål	2ex/2bohål	Damm N Robertssons frukt
Sora Frö 56.577280,16.423492	44ex/40bohål	50ex/50bohål	Sandtäkt. Öst Litorinvägen
Mörbylånga 56.513733,16.380727	2ex/2bohål	30ex/40bohål	Jordhög. Reningsverket
Mörbylånga 56.529461,16.372605	40ex/?	30ex/5bohål	Stensättning. N. hamnen
Sandbergen 56.571486,16.401904	10ex/66bohål	?	strandbrink

Klevabadet, 56.550816,16.390835	?/450 bohål	100ex/91bohål	Strandbrink
Kastlösa 56.451951,16.398869	31ex/14bohål	?	Jordhög.Kurvdammen
Smedby 56.411363,16.415792	30ex/44bohål	100ex/200bohål	Sandhög infart Fridhem
Albrunna Kalkbrott 56.333025,16.434897	40ex/?	10ex/?	Kalktäkt.
Eckelsudden P-plats 56.415230,16.406448	-	50ex/50bohål	Jordhög
Bettorp 56.659809,16.680498		10ex/10bohål	Jordhög
Norra Kvinsby, 56.534258,16.606954	10ex/10bohål	25ex/30bohål	Jordhög
Södra Kvinneby 56.494089,16.580839	43ex/40bohål	?	Jordhög“Tannes hög”
Vickleby 56.579649,16.453708	-	7ex/7bohål	Jordhög
Segerstad 56.376562,16.553088	12ex/20bohål	?/20bohål	Jordhög 1km NÖ
Triberga,56.462188,16.574089	?	8ex/4bohål	Jordhög

Sammanfattning, Öland

2003	2004-2007	2008-2011	2012-2015	2016-2019	2020-2021
5 (1722)	12 (609)	20 (828)	20 (655)	20 (605)	26 (1226)

Antal rapporterade kolonier samt högsta antal bohål inom parentes för det givna tidsintervallet.

Totalt rapporterades 26 kolonier på Öland 2020–21. Speciell uppmärksamhet bör riktas mot backsvalekolonierna belägna i strandbankarna utmed kuststräckan Klevabadet – Scoutdalen - Sandbergen. Denna ca. 1½ km långa kuststräcka mellan Mörbylånga och Bejershamn har tidigare koloniserats av en av Sveriges största rapporterade bestånd av backsvalar. Obekräftade uppgifter gör gällande att det under senare delen av 1900-talet fanns flera tusen svalor i ett antal kolonier utmed denna sträcka. I samband med SOF:s riksinventering av backsvalar 2003 inventerade Lennart Carlsson denna sträcka och rapporterade sammanlagt 1,640 bohål. Tyvärr framgår det inte hur många kolonier det fanns eller exakt var dessa var belägna. Under åren 2004 – 2019 rapporterades ett antal kolonier från denna sträcka, men rapporterna fastställde inte från vilken del observationen gjordes – i vissa fall verkar observatören ha uppgett en felaktig lokal eller GPS koordinater. Detta har gjort det svårt att följa utvecklingen av kolonierna här under denna tidsperiod. Läger man samman rapporter från Klevabadet och Sandbergen under denna tidsperiod rapporterades det årligen ca. 300 bohål från denna sträcka.

I samband med Birdlife Sveriges riksomfattande kartläggning av backsvalekolonier 2020–21 gjorde Lennart Carlsson ytterligare en inventering av hela denna strand. Han räknade totalt 450 bohål 2020. Jag besökte Klevabadet i slutet av maj 2021 och räknade då ca. 90 bohål och ett 100-tal svalor runt två närliggande kolonier ca. 150 meter norr om Klevabadet. Jag vandrade sedan utmed stranden knappt en kilometer norrut mot Lilla Frö utan att hitta spår av ytterligare kolonier. Tyvärr hade jag vid detta tillfälle inte kännedom om var Scoutdalen och Sandbergen var belägna och missade en eventuell koloni vid den nordligaste delen, Sandbergen, av nämnd kuststräcka vid mitt besök (det finns ingen rapport till AP från Sandbergen 2021).

Försöker man uttolka trenden från uppgifterna från den sammanfattande tabellen, som visserligen är bristfällig speciellt åren 2003–2019, kan man fundera över om det skett en förändring av backsvalornas val av häckningslokal på Öland under åren 2003–21, speciellt i Mörbylånga kommun. Kan det vara så att de mycket stora kolonierna i stranddynerna mellan Klevabadet – Scoutdalen och Sandbergen som reducerats från 1640 bohål 2003 (förmodligen ännu fler under senare delen av 1900-talet) till 450 hål 2020 har flyttat från stranden och in i små, tillfälligt upplagda jord/sandhögar vid åkrar och bondgårdar i närheten? Om detta är en gynnsam utveckling för backsvalekolonierna på Öland får väl framtiden utvisa. Under mitt besök till Klevabadet våren 2021 noterade jag att strandbankarna där svalorna häckade verkade eroderade efter att ha använts en längre tid. Dessutom började dessa branter bli övervuxna av buskar och nedfallna trädstammar etc. Bristen på lämpliga stranddynor skulle kunna vara en av anledningarna till att backsvalorna de senaste åren tycks välja att häcka i upplagda högar. De flesta högarna, bl.a. den mycket stora kolonin betecknad “Smedby, infart till Fridhem” i AP (212 bohål 2021), verkar att ha etablerats 2020. Lokalen ligger inte långt ifrån denna kuststräcka.

Om det finns intresse från berörda myndigheter och/eller naturvårdande organ att ta en närmare titt på kolonin utmed denna kuststräcka kanske man med mycket små insatser kan få tillbaka svalor till en naturlig

häckningsbiotop. Utöver ett antal kolonier utmed Skånes östra kust samt ön Ven i Öresund finns det inte längre några sådana naturliga, strandnära kolonier kvar i Sverige. Är inte sådana värda att bevara?

ÖVRIGA KALMAR LÄN

EMMABODA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

HULTSFRED KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

HÖGSBY KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

OSKARSHAMN KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

KALMAR KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Kalmar 56.697526,16.312622?	60ex/112bohå	?	Jordhög Guldfågel Arena
Kalmar, 56.674283,16.339457	?	?/60bohå	Jordhög, Perstorpsväg
Kalmar Flygplats 56.674565,16.298843	40ex/39bohå	?	Jordhög, Flygplatsvägen
Kalmar 56.666711,16.366117	4ex/BÄU	1ex/1bohå	Stensättning S.Kanalgatan
Kalmar 56.666525,16.371950	20ex/30bohå	?	Strandbrink?
Ängsö 56.668212,16.367172	30ex/bobygge	?	Strandbrink. rondellen
Hossmo Gård 56.6362406,16.2255683	?	20ex/10bohå	Jordhög
Igersidela, 56.657101,16.012254	?	15ex/30bohå	Grustag

MÖNSTERÅS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Torp 57.071478,16.467070	2ex/?	20ex/20bohå	Sandhög, Forsafälten

NYBRO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Nybro, Åkrahäll, 56.745863,63.15944558	?	4ex/11bohå	Jordhög
Nybro, 56.732507,15.967045	1ex/1bohå	2ex/7bohå	Jordhög, Nybro Smide
Nybro Grus 56.657773,16.013349	?	15ex/30bohå	Grustag

VIMMERBY KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

VÄSTERVIK KOMMUN

Lokal	Antal	
Hulta/Vråka 58.022962,16.577615	3ex/7bohå	Bergtäkt.

KRONOBERGS LÄN

Backsvalekolonier i Kronobergs Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	22	9	5	0	1	4	0	0	2	2	1	0

ALVESTA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

LESSEBO KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

LJUNGBY KOMMUN

Lokal	2020 Antal	2021	Kommentar
Ljungby S 56.796106,13.899839	Misslyckad	---	Torvtäkt.branten bortgrävd

MARKARYD KOMMUN

Lokal	Antal		Kommentar
Markaryd 56.4786279,13.5856263	2ex/?	---	Jordhög på Industriområdet

TINGSRYD KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

UPPVIDINGE KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

VÄXJÖ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Kronobergs Slott, Växjö 56.941713,14.794127	60ex/?	60ex/30bohåll	Stensättning. slottsruinen
Öjaby 56.943133,14.794127	100ex/60bohåll	60ex/40bohåll	Grustäkt. Tunatorps Grus
Bergsnäs, Växjö 56.883771,14.749412	30ex/30bohåll	?	Jordhög. Bergundasjön
Bergunda 56.886212,14.676463	11ex/12bohåll	48ex/52bohåll	Stenbrott. Långhalla
Ekeberga Ind.omr, Växjö 56.858372,14.864696	40ex/30bohåll	?	Sandhög?

ÄLMHULT KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

JÖNKÖPINGS LÄN

Backsvalekolonier i Jönköpings Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	27	18	12	0	3	3	3	3	3	4	1	4

ANEBY KOMMUN

Lokal	2020 Antal	2021 Antal	Kommentar
Hullaryd 57.917870,14.734721	50ex/125bohåll	30ex/100bohåll	Grusgrop vid Hullaryd

EKSJÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

GISLAVED KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

HABO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Habo, Lupinv.57.898847,14.082687	?	15ex/20bohå	Grusgrop

JÖNKÖPING KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Visingsö 58.0001165,14.2850725	30ex/?	50ex/?	Stensättning. Näs-ruinen
Visingsö 58.024690,14.341430	15ex/?	6ex/?	Lerbank. hamnen - Stigby
Visingsö 58.107402,14.398775	?ex/?	10ex/?	Lerbank. norra udden
Rosenlundsbankar 57.871401,14.223544	50ex/?	150ex/?	Lerbank Utmed Vättern
Barnarp 57.727301,14.165817	8ex/22bohå	?	Grustäkt. "Barnarps backar"
Bankeryd 57.871401,14.135419	3ex/1bohå	?	Strandbank. Domsand

GNOSJÖ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gynnås återvinning, 57.384543,13.691187	?	30ex/30bohå	Jordhög

MULLSJÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

NÄSSJÖ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Forserum 57.713084,14.503876	?	20ex/?	Grustäkt, Horshaga

SÄVSJÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

TRANÅS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gripenberg 58.021417,14.838598	88ex/127bohå	?	Grustäkt. Göberga grus

VAGGERYD KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

VETLANDA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Myresjö 57.358788,15.034470	15ex/20bohå	?ex/20bohå	Jordhög. Vid gård. Björnaberg
Alseda 57.419458,15.251956?	5ex/?	?	Bristfällig information.

VÄRNAMO KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

HALLANDS LÄN

Backsvalekolonier i Hallands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	26	21	30	0	8	10	8	4	8	22	0	0

Förmodligen blev inventeringen som genomfördes 2003 och rapporter till AP 2016-19 inte helt fullständiga. Därav det låga antalet kolonier dessa år.

FALKENBERG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Falkenberg, Smedjeholm 56.902860,12.455865?	30ex/40bohåll	?	Jordhög?“Kardanvägen?”
Falkenberg, Solhaga 56.916177,12.473565?	30ex/?	?	Bristfällig info “bostadsomr.”
Falkenberg, Stavsinge K:a 56.920042,12.485151?	20ex/?	?	Bristfällig info nedanför “hålan”
Falkenberg, Stavsinge 56.914707,12.476307	50ex/?	?	Jordhög. Nära Stavsinge lekplats
Falkenberg, Arvidstorp 59.911831,12.4948739?	10ex/?	?	Bristfällig info “Engelsons”
Falkenberg “Källtorp” 56.905336,12.557453	45ex/91bohåll	50ex/50bohåll	Konstgjort bo. 91 borrhåll
Falkenberg station 56.9196376,12.5074503?	50ex/?	?	Grushög? bakom stationen
Vinberg 56.94169112,12.538706?	150ex/?	?	Bristfällig info”Vinbergs håla”
Glomen 56.931438,12.360172?	14ex/?	?	Bristfällig info, Långaveka skola
Morup 56.971409,12.407901	70ex/?	?	Sandhög. Invid Munkagård
Morup, Bredås 56.958158,12.441401?	15ex/?	?	Bristfällig info
Årstad 56.929523,12.670245	75ex/?	?	Sandhög? Invid Sannarp AB
Årstad, Blixtorp 56.906581,12.700088	10ex/?	?	Sandhög invid Blixtorp gård
Asige 56.8503754,12.737976	70ex/?	100Ex/50bohåll	Grusgrop “Tollarps grus”
Flädje, Alfshög 56.994872,12.633369?	90ex/90bohåll	?	Sandhög Flädje Golfkubb
Ljungby, Höstena 57.0190435,12.6332594?	15ex/?	?	Sandhög invid gård?

Dennis Andersson inventerade kolonierna runt Falkenberg 2020. Kolonierna här blev således inte inventerade 2021.

HALMSTAD KOMMUN

Lokal	Antal	Antal 2021	Kommentar
Halmstad 56.717085,12.866543?	15ex/90bohåll	?	Sandhög.
Karlstorp, 56.724809,12.898017	?	30ex/30bohåll	Grustag
Getinge, 56.850007,12.737897?	?	?ex/90bohåll	Sandgrop

HYLTE KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

KUNGSBACKA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gällinge 57.358902,12.246252	40ex/105bohåll	100ex/50bo	Grustäkt. Breared
Fjärås 57.429624,12.211517	?ex/200bohåll	5ex/?	Grustäkt. Jehanders

LAHOLM KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ränneslöv 56.456214,13.149433	60ex/105bohåll	?	Grustäkt. Staffanstorp
Veinge, 56.543734,13.066799	?	50ex/50bohåll	Grustäkt

VARBERG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sibbarp 57.023441,12.54408	?ex/11bohåll	10ex/17bohåll	Grusgrop
Getterön 57.1261575,12.2523737	30ex/?	100ex/40bohåll	Upplagd hög. Naturum
Karl Gustaf 57.263391,12.2523737	21ex/60bohåll	?	Grusgrop
Träslöv 57.097688,12.290354	14ex/14bohåll	?	Jordhög
Oklången/Faggeryd, 57.286482,12.602607	?	10ex/27bohåll	Grusgrop

Stensared, 57.141901,12.516350	?	10ex/5bohå	Grustag
Stenaljung, 57.134276,12.511725	?	20ex/20bohå	Grustag

Mikael Nord rapporterade att backsvalorna vid den vid Naturrum, Getterön fick ut 2 kullar 2021, totalt över 100 ungar.

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Stort Tack till Åke Abrahamsson som hjälpte till med information till denna sammanställning.

Backsvalekolonier i Västra Götalands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	51	81	70	2	16	16	22	14	39	20	11	0

ALE KOMMUN

Ingen rapporterad häckning 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Stora Viken, 57.866638,12.038352	?	250ex/315bohå	Bergtäkt, Scanska
Häljered, 57.945244,12.087991?	?	8ex/?	Ingen ytterligare information

ALINGSÅS KOMMUN

2 kolonier rapporterade 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sävelund 57.946323,12.582229?	noterad/?	?	Ingen ytterligare information
Brobacka 57.973051,12.425911	5ex/bobygge	30ex/50 bohå	Grustäkt
Magra, 58.103760,12.659981	?	20ex/10bohå	Grustäkt

BENGTFORS KOMMUN

Ingen rapporterad häckning 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Bengtfors Centrum 59.028754,12.231660	18ex/?	20ex/?	Stensättning gamla stenbron
Dals Långed 58.918283,12.311767	50ex/?	20ex/?	Stensättning kraftverks mur.
Billingsfors, 58.988969,12.260893	?	20ex/?	Stensättning Billingsholms bruk

BOLLEBYGD KOMMUN

Ingen rapporterad häckning 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Backa 57.688517,12.577848?	5ex/?	5ex/2bohå	Grusgrop?

BORÅS KOMMUN

3 rapporterade häckningar 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Rångedala 57.779502,13.120566	15ex/30bohå	?	Grustäkt

DALS-ED KOMMUN**Ingen rapporterad häckning 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21****ESSUNGE KOMMUN****Ingen häckning rapporterad 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21****FALKÖPING KOMMUN****8 kolonier rapporterade 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Dala Grus 58.241601,13.815810	20ex/100bohå	130ex/184bohå	Grustäkt
Balltorp/Torbjörntorp 58.224648,13.609499	noterad/bobesök	?	Kalkbrott
Åsarp 58.025368,13.568217?	3ex/5bohå	?	Gårdstäkt, Ekeberga
Uddagården 58.193643,13.635958	100ex/110bohå	40ex/60bohå	Kalkbrott. Nordkalk
Smula, Åsarp 58.055854,13.600017	40ex/28bohå	15ex/15bohå	Gårdstäkt
Hornborga, Åspås 58.268511,13.615883	25ex/20bohå	15ex/15bohå	Gårdstäkt

FÄRGELANDA KOMMUN**3 kolonier rapporterade 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21****GRÄSTORP KOMMUN****Ingen häckning rapporterad 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21****GULLSPÅNG KOMMUN****Ingen häckning rapporterad 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21****GÖTENE KOMMUN****2 kolonier rapporterade 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21 (en misslyckad häckning 2021)****GÖTEBORGS KOMMUN****Ingen häckning rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hökällan NR 57.763485,11.941585	30ex/?	45ex/?	Upplagd backsvalehög
Vikans,Hisingen 57.710890,11.855615	2ex/12bohå	?	Stenbrott
Tagene, Hisingen 57.780770,11.987462	20ex,60bohå	?	Stenkross
Angeredsverken 57.778731,12,140733	3ex/20bohå	?ex/60bohå	Grustäkt Scanska
Rörskär, Torslandaviken 57.705485,11.802910	20ex/?	60ex/10bohå	Hög, backsvalekullen

HERRLJUNGA KOMMUN**1 koloni rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Molla 57.929231, 13.066376?	11ex/21bohå	20ex/30bohå	Sågverk, Molla M2 bio?
Od, 57.948620,13.181462?	?	10ex/19bohå	Grustag

HJO KOMMUN**2 kolonier rapporterade 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hjo Industriområde 58.313958,14.291469	156ex/130bohåll	32ex/32bohåll	Hög

HÄRRYDA KOMMUN**Ingen häckning rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Snåkered, Landvetter 57.686857,12.248241	121ex/121bohåll	?	Grustäkt
Bråta, Mölnlycke 57.671676,12.124784	40ex/125bohåll	50ex/50bohåll	Grustäkt

KARLSBORGS KOMMUN**Ingen häckning rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Karlsborgs Fästning 58.5329975,14.530879	10ex/?	5ex/?	Stensättning, fästning.

KUNGÄLV KOMMUN**Ingen häckning rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Bräcke, Romelanda 57.944435,12.014759	80ex/217bohåll	?ex/235bohåll	Grustäkt.
Skäldebräcke, Kungälv 57.895301,11.991567	5ex/40bohåll	8ex/8bohåll	Grustäkt, NCC
Bohus Fästning 57.861930,11.999874	100ex/100bohåll	40ex/?	Stensättning

LERUMS KOMMUN**2 kolonier rapporterade 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gråbo 57.846593,12.306352	30ex/60bohåll	30ex/20bohåll	Grustäkt

LIDKÖPINGS KOMMUN**4 kolonier rapporterade 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Råda, Lidköping 58.495739,13.102949	200ex/146bohåll	145ex/145bohåll	Grustäkt, Råda Sand
Tveta 58.393928,13.184624	20ex/123bohåll	20ex/?	Grustäkt
Västra Hamnen, Lidköping 58.510989,13.155289	90ex/215bohåll	29ex/30bohåll	Jordhög. Styrmanng.
Lidköping 58.491495,13.211169	10ex/50bohåll	ingen häckning	Jordhög. Kartåsen

LILLA EDET KOMMUN**1 koloni rapporterad 2003**

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Terås, Backamo 58.171790,11.998598	11ex/21bohåll	70ex/140bohåll	Asfaltfabrik Skanska
Högen 58.147516,12.032507	50ex/80bohåll	20ex/40bohåll	Grustäkt
Gamla Slussen, Lilla Edet 58.135838,12.119941	20ex/?	40ex/20bohåll	Stensättning, slussen

LYSEKIL KOMMUN**Ingen häckning rapporterad 2003****Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21**

MELLERUD KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

MARIESTAD KOMMUN

1 koloni rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sjötorp 58.836736,13.974510	20ex/?	10ex/?	Stensättning, 1:a slussen
Mariestad 58.693045,13.835033	12ex/20bohå	35ex/10bohå	Jordhög Ahlsell Tool

MARK KOMMUN

1 koloni rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sätla, 57.544312,12.436795?	50ex/40bohå	30ex/50bohå	Grustag, Hulta Grus
Vågerse Prästetorp, 57.432237,12.420509	30ex/?	40ex/30bohå	Grustag, Fjärrås grus.
Öxnevalla, 57.375227,12.564362	100ex/?	40Ex/50bohå	Grustag

MUNKEDAL KOMMUN

1 koloni rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

MÖLNDAL KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

ORUST KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

PÄRTILLE KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

SKARA KOMMUN

1 koloni rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Vinköl 58.338561,13.322654?	10ex/?	7Ex/7bohå	Grustäkt Vinköl & Blom

SKÖVDE KOMMUN

2 kolonier rapporterade 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Skövde 58.399671,13.890075	25ex/59bohå	?	Grustäkt, Motorblocket
Skövde 58.383973,13.891847	3ex/?	4ex/?	Jordhög, XR miljö
Skövde 58.388968,13.809883	35ex/84bohå	?	Grustäkt Norra Brottet

SOTENÄS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

STENUNGSUND KOMMUN
Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ucklum 58.106122,12.009856	10ex/15bohål	14ex/52bohål	Grustäkt, Hercules
Huvedröd, Ucklum 58127716,11.984956	noterad/?	40ex/?	Grustäkt, Ucklums

STRÖMSTAD KOMMUN
1 koloni rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Flåghult, Krokstrand 58.973712,11.409163	10ex/?	10Ex/15bohål	Grustäkt.

SVENLJUNGA KOMMUN
Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Östra Frölunda, 57.342483,13.041324	20ex/50bohål	?/29bohål	Grustäkt, Orrakull
Ebbarp, 57.493873,13.056535	?	2ex/15bohål	Grustäkt, nedlagd

TANUM KOMMUN
Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Naverstad, Tegen 58.759355,11.620124?	40ex/70bohål	?	Grustäkt
Vassbotten 58.882673,11.540446	30ex/100bohål	?	Grustäkt,Ällingens

TIBRO KOMMUN
2 kolonier rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentat
Kroppetorp, 58.450809,14.192309	?	25ex/?	Grustäkt, Hästkulla

TIDAHOLM KOMMUN
4 kolonier rapporterade 2003
Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

TJÖRN KOMMUN
Ingen häckning rapporterad 2003
Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

TRANEMO KOMMUN
1 koloni rapporterad 2003
Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

TROLLHÄTTAN KOMMUN
Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Trollhättan, Nedre slussen 58.264956,12.253453	12ex/?	?	Stensättning, Kajen
Trollhättan, Stallbacka 58.306269,12.313147	20ex/?	6ex/?	Stensättning, Kajen
Trollhättan, Rysskajen 58.279141,12.28003	12ex/?	20ex/10bohål	Stensättning, Kajen

TÖREBODA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

UDDEVALLA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Backamo 58.178859,11.987789	22ex/50bohå	?	Grustäkt, Bäckaskog

ULRICEHAMN KOMMUN

7 kolonier rapporterade 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ulricehamn, 57.830888, 13.422584	25ex/23bohå	3ex/5bohå	Jordhög. Vist industri-omr
Timmele, 57.834693, 13.424628	?	25ex/60bohå	Jordhög
Hössna 57.821824, 13.524902	15ex/15bohå	?	Grustäkt 300m öst Hössna
Hössna 57.817687, 13.536253	4ex/?	5ex/40bohå	Grustag nedl. 300m s Hössna
Hössna, Strängared 57.798168, 13.656077	4ex/?	?	Grusgrop
Gullered 57.801086, 13.588746	4ex/2bohå	?	Grustäkt
Liared, Lindås 57.817986, 13.637564	6ex/?	?	Grustäkt
Trädet 57.983697, 13.527799	50ex/50bohå	?	Jordhög vid Trädets gård

VARA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

VÅRGÅRDA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hol 57.979286, 12.667429	25ex/120bohå	200ex/184bohå	Grustäkt
Högstorp 58.045617, 12.860054?	20ex/75bohå	?	Grustäkt.
Paradisjön, 58.1070923, 12.866453	10ex/?	?/58bohå	Husbehovstäkt?

VÄNERSBORG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Holmen 58.354598, 12.375190	25ex/3bohå	10ex/5bohå	Stensättning bruksruin

ÅMÅL KOMMUN

Häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

ÖCKERÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad 2003

Ingen häckning rapporterad till AP 2020-21

Sammanfattning, Västra Götalands län

Totalt rapporterades 70 kolonier i Västra Götalands Län 2020–21. Detta är en stor region och när man jämför resultatet med 2003 – året då den förra rikstäckande inventeringen gjordes i SOF's regi, kan man ana hur svårt det ibland är att inventera en kolonihäckande art som ofta boar i det fördolda bakom lås och bom i

någon kommersiell täkt. Det fanns säkerligen många fler kolonier 2003 än dem som rapporterats till Artportalen detta år. Flera delar av länet deltog dessutom inte i inventeringen 2003.

Västra Götaland är tillsammans med Skåne (95 kolonier), det län som har flest kolonier i Sverige. Man bör dock betänka att hälften av kolonierna i Västra Götaland är små eller mycket små (1 – 20 bohål). Ser man till hur kolonierna är spridda i länets 49 kommuner – länet har flest kommuner i Sverige, finner man att ingen häckning rapporterats 2020-21 från 21 kommuner. I ytterligare 10 kommuner rapporterades endast 1–2 kolonier, ofta med endast 3-10 bohål. Tillsammans med det faktum att över hälften av länets kolonier är belägna i kommersiella grustäkter (numer ofta nedläggningshotade), kan man förmoda att, likt Mälardalen, fler kolonier kommer att försvinna från denna region inom en snar framtid.

Blickar man tillbaka i tiden har jag inte funnit heltäckande rapportering av backsvalekolonier på AP. Lite statistik har jag dock hittat. T.ex. rapporterades några megakolonier 1999; Brobacka med 1120 bohål och i Sörkvarna rapporterades 840 bohål. Förmodligen fanns det många fler mycket stora kolonier på 1970–90 talet.

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Backsvalekolonier i Östergötlands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	1994	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	täkt	hög	stensättn.	naturlig
Totalt.....	75	43	27	24	2	6	10	3	3	7	12	4	0

Uppgifterna från 1994 och 2003 kommer från Vingspeglar nr. 23/2004, Uppgifterna från 2016-19 samt 2021 från Artportalen samt mailkommunikation. Uppgifterna 2020 kommer från Vingspeglar 4:2020. Jussi Tranesjö var behjälplig vid sammanställningen. (ÖgOF gjorde en riktad inventering av kolonierna 2020. Under 2021 var arbetsinsatsen på en lägre nivå)

BOXHOLMS KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 2 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Öringe Grus 58.274774,15.064082	2ex/40bohål	---	Grustäkt
Gårdslätt 58.266396,14.920152	5ex/5bohål	?	Gårdstäkt

FINSPÅNGS KOMMUN

1994: 7 kolonier, 2003: 3 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Mäselköp 58.681175,15.695984	2ex/2bohål	6ex/20bohål	Grustäkt. Sontorps Åkeri

KINDA KOMMUN

1994: 5 kolonier, 2003: 4 kolonier

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

LINKÖPINGS KOMMUN

1994: 16 kolonier, 2003: 8 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Linköping/Slaka, 58.389541,15.5436482	---	3ex/30bohål	Jordhög. Åhmans Traktor
Kränge 58.437639,15.475982	100ex/122bohål	45ex/25bohål	Grustäkt
Ås, Västerlösa 58.432150,15.329046	110ex/178bohål	30ex/63bohål	Gårdstäkt
NCC, Kolbytemon 58.332037,15.637357	100ex/183bohål	misslyckad häckning	Grustäkt

Ånväga 58.333136,15.673428	30ex/272bohå	77ex/?	Grustäkt
Styvinge, 58.332827,15.667464	---	?/30bohå	Bergtäkt
Sörvallen, Vikingstad 58.333233,15.433426	5ex/12bohå	?	Jordhög vid gård
Hammarshagen? 58.364242,15.567958?	35ex/55bohå	?/161bohå	Jordhög
Vreta Gymnasium, 58.488730,15.481475	----	20ex/230 bohå	Hög

MJÖLBY KOMMUN

1994: 6 kolonier, 2003: 5 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Mjölby/Viringe, 58.322981,15.086160	---	6ex/3bohå	Jordhög, Circle K
Hattorp, Skänninge 58.378396,15.092418	55ex/251bohå	320ex/230bohå	Gårdstäkt
Nederlösa Gård 58.437309,15.255383	50ex/90bohå	74ex/117bohå	Gårdstäkt

MOTALA KOMMUN

1994: 12 kolonier, 2003: 7 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Stubbeltorps motorbana 58.446555,15.015167	20ex/50bohå	?	Sandhög, motorbanan
Olivehult Sandtag 58.607603,15.275801	10ex/35bohå	?	Grustäkt, NCC
Kvarn 58.647623,15.303683	100ex/90bohå	ingen häckning	Grustäkt
Högby Spa 58.584131,15.206039	38ex/18bohå	80ex/40bohå	Jordhög på gård.
Gamla stan, Motala 58.533991,15.028134	10ex/5bohå	noterad	Stensättning promenad
Motala hamn 58.524220,15.040781	20ex/10bohå	50ex/25bohå	Stensättning, hamnen

NORRKÖPINGS KOMMUN

1994: 7 kolonier, 2003: 5 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Knivberga Gård, 58.6137188,16.0885483	22ex/?bohå	noterad	Jordhög
Fiskeby, 58.593160,16.111041	---	50ex/10bohå	Stensättning, fabrik

SÖDERKÖPINGS KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 2 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Sundetvägen 58.446540,16.115161	20ex/185bohå	20ex/150bohå	Gårdstäkt?
Övre Skattegården 58.392951,16.208023	15ex/55bohå	---	Gårdstäkt

VADSTENA KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 2 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Vadstena Slott 58.445905,14.882295	30ex/15bohå	70ex/?	Stensättning södra tornet

VALDEMARSVIKS KOMMUN

1994: 4 kolonier, 2003: 1 koloni

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

YDRE KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 1 koloni

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

ÅTVIDABERGS KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 3 kolonier

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Dala Grus och berg 58.265663,15.927045	15ex/50bohå	20ex/45bohå	Grustäkt
Dala Grus? 58.273936,15.917637	11ex/30bohå	---	Gårdstäkt?
Solvik 58.300784,16.092108	6ex/25bohå	---	Grustäkt

ÖDESHÖGS KOMMUN

1994: 2 kolonier, 2003: 0 koloni

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Dags Mosse 58.323855,14.703506	100ex/175bohå	?	Torvtäkt
Isberga 58.295646,14.707338	40ex/150bohå	100ex/127bohå	Gårdstäkt. Nära NR

Sammanfattning, Östergötlands län

Totalt rapporterades 24 kolonier 2020–21. Som framgår av tabellen ovan finns endast 1/3 av kolonierna kvar sedan 1994. Jämfört med 2003 har antalet nästan halverats. Likt Skåne, Öland och Västra Götaland återfinns många av kolonierna runt Östergötlands län i mindre "bondgropar" eller temporära högar som lagts upp vid t.ex. bondgårdar eller byggarbetsplatser. Märkligt nog har det inte rapporterats några sådana häckningar i de fem länen som ligger väst och norr om Östergötland – Örebro, Västmanlands, Södermanlands, Stockholms och Uppsala län. I dessa län är samtliga kolonier belägna i kommersiella grustäkter.

ÖREBRO LÄN

Backsvalekolonier i Örebro Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020–21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	16	9	7	0	3	0	3	1	5	2	0	0

ÖREBRO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Örebro, Brickebaken 59.229598,15.224690	?ex/61bohå	?	Bergtäkt. Swerock, Alte
Örebro, Nyängen 59.336505,15.106767	120ex/75bohå	?	Bergtäkt. Ekers grus. NCC
Ässön, 59.2782363,15.4104999	----	20ex/15bohå	Gårdsgrop
Bärsta, Kvismaren, 59.206167,15.406587?	?	10ex/10bohå	Hög?
Ängsholmen, Tysslinge, 59.264993,15.031975?	----	4ex/4bohå	Hög?

KARLSKOGA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Karlskoga 59.379740,14.512837	?ex/85bohå	?/120bohå	Bergtäkt. Gällerasen. NCC

LINDERSBERG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Lindesberg 59.561109,15.225760	?ex/10bohå	20ex/10bohå	Grustäkt. Rya Grus

KUMLA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

HALLSBERG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

ASKERSUND KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

NORA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

DEGERFORS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

LEKEBERG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

HÄLLEFORS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

LAXÅ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

LJUSNARSBERG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SÖDERMANLANDS LÄN

Många tack till Lillemor Däckfors och Yngve Mejer som trofast under många år inventerat backsvalekolonier i Sörmland.

Backsvalekolonier i Södermanlands län

Kommun	2000-05	2006-10	2011-15	20016	2017	2018	2019	2020	2021
Trosa	1 (30)	-	-	-	-	-	-	-	-
Strängnäs	3 (238)	2 (100)	4 (162)	3 (140)	2 (148)	2 (165)	2 (235)	2 (60)	1 (6)
Oxelösund	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyköping	5 (322)	3 (125)	2 (70)	2 (240)	2 (140)	2 (155)	2 (145)	2 (90)	2 (80)
Katrineholm	3 (180)	1 (10)	?	1 (30)	?	?	1 (70)	1 (90)	1 (70)
Gnesta	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flen	3 (141)	1 (10)	1 (10)	-	-	-	-	-	-
Eskilstuna	5 (497)	2 (175)	2 (110)	2 (130)	2 (102)	2 (101)	1 (125)	1 (50)	1 (2)
Vingåker	4 (430)	4 (330)	3 (160)	3 (260)	3 (298)	3 (266)	4 (347)	4 (207)	2 (144)
Totalt antal kolonier	24	13	12	11	9	9	10	10	7
Totalt antal bohål	1830	763	512	800	688	687	922	497	302

Antal kolonier (antal bohål inom parentes)

NYKÖPING KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Larslunds grustäkt 58.775242,16.816961	20ex/80bohål	150ex/75bohål	Grustäkt
Husby, 58.9027822,16.8163094	-	6ex/30bohål	Grustäkt, nedlagd

Det verkar som om ett mindre antal svalor åter börjat häcka i den nedlagda täkten Husby 2021 efter att ha varit frånvarande under några år. Förmodligen inte fler än 5-10 par.

STRÄNGNÄS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Edeby Våtmark 59.333007,17.257813	25ex/40bohåll	ingen häkning	Gårdsgrop
Sättertorns Grus 59.3209788,17.257813	20ex/20bohåll	6ex/noterad	Grustäkt

Tyvärr verkar kolonin vid Edeby ha dött ut 2021. Enligt förmannen på Råfsnäs kungsgård som årligen grävt till denna grop fanns inte längre lämplig kant kvar att gräva i.

Även kolonin hos Sättertorn verkar på väg att dö ut. Det verkar som om endast några få par återstår i denna täkt.

ESKILSTUNA KOMMUN

Lokal	Antal	Antal 2021	Kommentar
Dybacken 59.418214,16.648873	50ex/100bohåll	ingen häkning	Grustäkt, Jäders, nedlagd
Kjula, 59.369636,16.675198	?	2ex/2bohåll	Grustäkt

Det verkar som kolonin som de senaste åren cirkulerat mellan Jäders Betong och den närliggande gården "Dybacken" nu permanent försvunnit.

Även kolonin vid NCC's Kjula anläggning verkar vara på väg att försvinna. Endast ett eller två par observerades i år. 1990 rapporterades 238 bohåll i Kjula.

Under 1980 – 90-talet inventerade Tony Haglund backsvalekolonierna i Eskilstuna kommun. Han rapporterade då årligen 9 kolonier med totalt mellan 450 – 800 bohåll, fler än vad som räknades i hela länet 2021. I år fanns totalt endast två par kvar i kommunen.

VINGÅKER KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ättersta/Torp 59.134057,15.919553	10ex/95bohåll	40ex/60bohåll	Grustäkt.
Fagermon 59.086737,15.996300	?/72bohåll	10ex/70bohåll	Nedlagd Grustäkt.
Weber/Lyttersta 59.990830,15.902622	50ex/32bohåll	Ingen häkning	Nedlagd Grustäkt.
Vännervass 59.029553,16.124267	9ex/20bohåll	Ingen häkning	Grustäkt

Fagermon lade ner verksamheten för ett par år sedan, Förmodligen kommer resterna av denna koloni att dö ut inom ett år eller två. Endast ett mindre antal svalor sågs vid kolonin. Kanske endast 5–10 par återstod här 2021. I år försvann även kolonin vid Weber's anläggning utanför Lyttersta.

KATRINEHOLMS KOMMUN

Lokal.	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Äskedalens täkt 58.79656,16.53280	38ex/90bohåll	15ex/70bohåll	Grustäkt.

TROSA KOMMUN

Ingen häkning rapporterades 2020-21

OXELÖSUNDS KOMMUN

Ingen häkning rapporterades 2020-21

GNESTA KOMMUN

Ingen häkning rapporterades 2020-21

FLEN KOMMUN

Ingen häkning rapporterades 2020-21

Sammanfattning, Södermanlands län

Det ser inte bra ut för backsvalekolonierna i Södermanlands län. 2021 rapporterades endast sju kolonier som tillsammans hade ca. 300 bohåll. Av dessa sju kolonier riskerar åtminstone fyra att försvinna inom de närmaste åren - kolonierna i de nedlagda grustagen Husby och Fagermon, det återstående paret vid NCC's Kjula-täkt samt det handfull par som fortfarande finns kvar i Sättertorn, efter det Finja köpte upp täkten. Ättersta och Larslunds har fortfarande tillstånd att gräva sand ytterligare några år – men sedan? Jag har

tyvärr ingen information om Vännervass och Äskedalen.

Tyvärr finns inte mycket dokumentation om hur många kolonier det fanns i länet under andra hälften av 1900-talet. Det finns dock ett undantag, Tony Haglund dokumenterade årligen kolonierna i Eskilstuna kommun under 1984 – 1990. Totalt rapporterade han 9 kolonier med och ca. 800 bohål bara i denna kommun! Nu återstår endast ett eller två par som häckar i Kjula – en täkt som 1990 räknade 238 bohål. Kanske Tonys dokumentation kan ge en fingervisning om hur många kolonier det fanns i länet för 30–40 år sedan. Det ser ut som om Södermanlands Län mycket snart kommer att tappa flertalet av de få kolonierna som finns kvar.

STOCKHOLMS LÄN

Storlekstrend för backsvalekolonier vid befintliga häcklokaler i Stockholms län.

	Toresta	Ledinge	Eke	Arlanda	Löten	Rikssten	Henvedsm.	Ryttarc.	Järna	Underås	Ryssjön	Valentuna	TOTALT
2021	151	120	26	?	200	53	60	105	120	150	60	20	1065
2020	45	238	21	70	300	20	62	31	90	260	130	–	1267
2019	126	230	30	96	635	21	105	80	60	210	60	–	1644
2018	120	208	38	14	505	95	70	113	30	153	–	–	1376
2017	106	200	92	–	400	46	–	150	70	170	–	–	1234
2016	86	250	–	–	440	100	–	100	80	150	–	–	1206
2010-15	62	220	–	–	385	8	–	–	50	30	–	–	?
2006-09	30	200	–	7	100	75	–	–	6	–	30	–	?
2000-05	15	186	–	82	113	6	–	–	9	–	45	–	?

Antal bohål. Uppgifterna mellan åren 2000–2015 är tagna från rapporter till Artportalen, uppgifterna mellan 2016-21 från egen kartläggning. Anledningen till att åren 2000–2015 är indelade i 5-årsperioder beror på bristfällig rapportering under denna tidsperiod. Dessa uppgifter ger endast en fingervisning om kolonistorlek och trender.

Anledningen till att det inte finns någon totalredovisning av bohål före 2016 är att det mellan 2000–2015 fanns ytterligare ett 20-tal kolonier som successivt försvann under denna tidsperiod och är inte medtagna i denna tabell.

Anledningen till att det totala antalet bohål var så högt 2019 var att kolonin i Löten grävde några extra kolonier som inte användes detta år.

Antal täkter med backsvalekolonier i Stockholms län år 2000 – 2021

2000-2005	2006-2010	2011-2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
35	29	27	10	9	11	11	11	11

NYKVARN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Ryssjön Bergtäkt 59.2037224,17.3301547	30ex/100bohål	100ex/60bohål	Grustäkt

SÖDERTÄLJE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Skanska/Järna 59.1218773,17.46916	80ex/115bohål	120ex/120bohål	Grustäkt
Jehander/Underås 59.2554294,17.5403246	400ex/260bohål	100ex/150bohål	Grustäkt

BOTKYRKA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Hanvedsmossen. 59.1259202,17.9132961	50ex/62bohål	50ex/60bohål	Torvindustri.
Jehander/Rikssten 59.149202,17.927065	5ex/5bohål	15ex/53bohål	Grustäkt

Osäkert om häckningen i Rikssten fullbordades.

NYNÄSHAMNS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Södertörns Ryttarcenter 59.087280,17.787593	20ex/31bohål	60ex/105bohål	Grustäkt

EKERÖ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Jehander/Löten 59.389979,17.605735	100ex/300bohål	80ex/220bohål	Grustäkt

2 aktiva kolonier 2021. Den ena densamma som föregående två år med ca 20-30 aktiva bon. Den andra nygrävd och mycket aktiv. 170 hål grävda här. Dessutom fanns ytterligare 3 branter med delvis nygrävda hål. Dessa verkade inte vara aktiva i år.

UPPLANDS BRO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
NCC/Toresta/Bålsta 59.542605,17.557315	20ex/45bohål	40ex/151bohål	Grustäkt

Förmodligen flyttade svalor in från den nerlagda täkten Draget som ligger ett par kilometer bort. Draget hade ingen häckning i år – 2020 räknades knappt 100 hål vid Draget.

SIGTUNA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
NCC/Arlanda 59.635131,17.966152	50ex/70bohål	?	Grustäkt
Eke Grus/Arlanda 59.700996,17.966960	20ex/21bohål	40ex/26bohål	Grustäkt

Tyvärr verkar ingen ha besökt NCC's täkt vid Arlanda i 2021. Förhoppningsfullt finns kolonin fortfarande kvar där. Den låg bra till.

NORRTÄLJE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Jehandars/Ledinge, 59,668830,18.468800	170ex/235bohål	noterad/120bohål	Grustäkt

2020 fanns 8 kolonier i Jehanders del av den stora Ledinge täkten. 2021 återstod endast tre kolonier. Aktiviteten i dessa verkade dessutom vara låg – mycket få svalor sedda under besöket, enligt rapportören.

VALLENTUNA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Löt-tippen, 59.634077,18.307262	–	20ex/20bohål	Hög, återvinning

Sammanfattning, Stockholms län

2021 rapporterades det 11 kolonier i Stockholms Län, samtliga i kommersiellt verksamma grustäkter. Till skillnad från övriga län runt om i Mälarenregionen där antalet kolonier drastiskt gått ner under denna tidsperiod, verkar antalet kolonier här ha stabiliserats sedan den stora nedläggningsvågen av grustäkter drog fram i början av 2000-talet. Mellan 2016–21 försvann tre kolonier samtidigt som kolonier vid tre nya lokaler rapporterades. Av dessa är det endast en koloni som kan anses vara en nyetablering – Södertörns Ryttercenter. Kortsiktigt är det nog ingen större fara för att länet förlorar sina kolonier. Flera av de större täktföretagen har långsiktiga täkt-tillstånd. På längre sikt kommer bl.a. Södertörns Ryttercenter att lägga ner täktverksamheten. Båda kolonierna i Sigtuna kommun kan komma att försvinna (kolonin i NCC's anläggning vid Arlanda kan eventuellt redan ha dött ut – ingen inventerade täkten 2021) Jag vet inte heller om kolonin vid Löt-tippen är av tillfällig art.

Den största utmaningen backsvalekolonierna i Stockholms län står inför är med stor sannolikhet omställningen av täktbolagens verksamhet – från att småskaligt ha brutit naturesand till att storskaligt spränga berg. Bohålen från de tre största kolonierna i länet – Löten, Underås och Ledinge har halverats på endast några år. 2019 räknades 1075 bohål i dessa tre täkter. 2021 räknades endast 470 bohål. Lika oroande är att antalet svalor som ses vid täkterna inte motsvarar antalet hål som räknas. Vid t.ex. Riksten och Ledinge sågs endast något 10-tal svalor.

Storlekstrend för backsvalekolonier vid existerande häcklokaler i Uppsala läns. Antal bohål år 2000–2021.

	Stallmon	Dalboda	Hovgård	Högsta	Dalby	Knutby	Draget	Vij	Sneby	Stingtorp	Korsb.	TOTALT
2021	121	110	37	30	12	2	-	365	102	-	13	792
2020	168	247	16	36	21	?	80	368	101	75	-	1112
2019	165	265	?	94	?	?	280	253	147	90	-	1294
2018	250	210	?	30	?	?	170	138	90	130	-	1018
2017	350	166	?	25	?	?	134	220	80	112	27	1114
2016	150	200	?	30	20	?	1140	120	?	40	45	867
2011-15	150	250	?	45	?	?	160	185	?	87	40	917
2010	61	150	?	?	?	?	?	120	?	?	150	?
2005	?	100	?	?	?	?	113	32	?	?	180	?

ÄLVKARLEBY KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Stallmon 60.542022,17.444804	50ex/168bohål	50ex/121bohål	Nedlagt Grustäkt

Förmodligen häckade endast 20-30 par i täkten 2021.

TIERP KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Dalboda 60.541507,17.446288	150ex/247bohål	30ex/110bohål	Grustäkt, Swerock

Swerock kommer att lägga ner verksamheten i Dalboda-täkten 2025.

UPPSALA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Hovgården 59.915270,17.786806	20ex/16bohål	15ex/37bohål	Bergtäkt, Svevia.
Högstaåsen 59.970758,17.584785	50ex/36bohål	30ex/30bohål	Grustäkt. i NR.
Dalby Maskin AB 59.829921,17.518299	?ex,21bohål	10ex/20bohål	Grustäkt
Knutby/Åsby, 59.930300,18.284457	?	4ex/2bohål	Bergtäkt

Swerock kommer att lägga ner verksamheten vid Högstaåsens Naturreservat 2025.

HÅBO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Draget 59.568055,17.541665	40ex/80bohål	ingen häckning	Nedlagt grustagtag
Vij 59.615972,17.501088	150ex/368bohål	100ex/365bohål	Grustäkt. Jehander's

Ingen häckning vid Draget. Förmodligen flyttade svalorna här till närliggande NCC/Toresta, Bålsta
Jehander's Vij-täkt fick utökad tillstånd ytterligare några år. Det finns endast en handfull täkter i Sverige med över 300 bohål.

ENKÖPING KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Sneby 59.661601,17.173710	40ex/101bohål	45ex/102bohål	Bergtäkt NCC.
Korsbacken, 59.695198,17.097682	-	15ex/13bohål	Nedlagt grustag

Efter att ha varit utan någon backsvalekoloni sedan 2017 verkar den nedlagda (Skanska) täkten vid Korsbacka att ha fått tillbaka en liten grupp backsvalar – Kul!

HEBY KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Anmärkning
Stingtorpet 59.985208,16.835030	30ex/75bohåll	ingen häckning	Nedlagt sandtag

Det tog endast ett par år för svalorna vid Stingtorpet att försvinna efter det täkten lade ner verksamheten.

Sammanfattning, Uppsala län

Det rapporterades 10 kolonier med backsvalor i Uppsala län 2021. Detta resultat inkluderar två för året nya kolonier, en häckning med endast två bohåll (4 svalor sedda vid bohålen). Om denna häckning lyckades eller inte får framtiden utvisa. Glädjande var att Korsbacken norr om Enköping fått tillbaka en liten koloni. Detta grustag (Skanska) har varit nedlagt de senaste 10 åren.

Tyvärr försvann kolonierna från två lokaler – Draget, NCC's täkt utefter E18 vid Bålsta som varit nedlagt ca. 10 år, samt den privatägda täkten vid Stingtorpet som lade ner verksamheten för ett par år sedan.

Som framgår av tabellen ovan har Uppsala län haft fyra mycket stora kolonier med 250 – 350 bohåll under de fyra senaste åren: Stallmon, Dalboda, Draget samt Vij. Av dessa återstår nu endast Vij. Draget förlorade sin koloni 2021, Stallmon lade ner verksamheten 2019 och förmodligen häckade endast ca. 25 par i täkten 2021. Kanske kommer denna koloni att försvinna eller föra en mycket tynande tillvaro under de närmaste åren. Dalboda kommer att lägga ner verksamheten 2025. Närliggande täkten i Högstaåsens NR kommer också att lägga ner verksamheten – båda dessa täkter drivs av Swerock. Vid Dalboda finns planer att anlägga en badsjö vilket förmodligen kommer att innebära att denna täkt går samma öde tillmötes som det som nu händer med Stallmon. Även Vij täkten kommer att lägga ner verksamheten om några år – fortfarande osäkert när. Här bryter man fortfarande natursand och detta är kanske en anledning till att storleken på kolonin inte minskat de senaste åren – snarar tvärtom. Backsvalekolonin i Vij tillhör en handfull täkter i Sverige som fortfarande håller över 300 bohåll. Kanske återfinns hälften av Uppsala läns backsvalor i denna mycket aktiva koloni – många av bohålen verkar bebodda. Sneby som drivs av NCC, vid infarten till Enköping, är en utpräglad bergtäkt med endast 2–3 upplagda stenmjölshögar där svalorna häckar. Hitintills har det fungerat, men ännu har ingen kontakt tagits med täktledningen för att diskutera kolonins framtid här.

Någon typ av åtgärdsplan borde tas fram för att försöka bevara åtminstone några av de befintliga kolonierna i Uppsala Län innan kolonierna minskat alltför mycket, både till antal och storlek. Det är förmodligen lättare att försöka bevara en befintlig koloni än att försöka få svalorna att nyetablera en koloni.

VÄSTMANLANDS LÄN

Backsvalekolonier I Västmanlands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020–21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	10	6	3	0	2	0	0	1	3	0	0	0

SALA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sätravägen 59.848354,16.487444	5ex/15bohåll	-	Grustäkt. Kila Grus
Kila, Lånstaåsen, 59.815965,16.536868	?	40ex/75bohåll	Grustäkt, Hoffmanstorp
Hedåker 60.016481,16.343893	10ex/?	12ex/?	Grustäkt. Mälby Grus.

VÄSTERÅS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Brånsta, Romfartuna 59.750455,16.593118	6ex/3bohåll	10ex/80bohåll	Grustäkt. Gunsta Grus

ARBOGA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

FAGERSTA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

HALLSTAHAMMAR KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

KUNGSÖR KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

KÖPING KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

NORSBERG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SALA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SKINNSKATTEBERG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SURAHAMMAR KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

VÄSTERÅS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

Sammanfattning, Västmanlands län

Västmanlands län är kanske det enda länet i Sverige där man gjort heltäckande inventeringar under de sista decennierna av 1900-talet. Thomas Pettersson inventerade i länet bl.a. 1981–86, 1995 och 1996. Uppgifterna är tagna från AP.

1981–1986: 17 kolonier rapporterades i Västmanlands län. Totalt räknades 1530 bohål under tidsperioden.

1995: 15 kolonier rapporterades i Västmanlands län. Totalt räknades 1631 bohål detta år.

1996: 18 kolonier rapporterades i Västmanlands Län. Totalt räknades 1107 bohål detta år.

Under tidsperioden 1981–1996 fanns det flera mycket stora kolonier i länet, bl.a. två med över 400 bohål, en med över 200 hål och åtta med över 100 bohål.

Kila-täkten hade 450 bohål 1995. Kolonin i denna täkt verkar ha dött ut 2021. Storleken på kolonin i Brånsta-täkten verkar vara densamma 1996 som 2021.

VÄRMLANDS LÄN

Dan Mangsbo hjälpte till vid inventeringen.

Backsvalekolonier I Värmlands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020–21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	38	16	13	0	0	3	5	5	4	0	4	5

FORSHAGA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Forshaga Kanal 59.525517,13.499393	24ex/12bohåll	22ex/?	Stensättning. Vid kanalen.
Deje, Torp 59.594756,13.517057	10ex/5bohåll	?ex/5bohåll	Älvnipa. Klarälven
Rud, Ransäter, 59.748264,13.452717	?	?ex/30bohåll	Älvnipa, Klarälven

HAGFORS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ekshärad, Yggenäs 60.151465,13.535477	44ex35bohåll	?/8bohåll	Älvnipa.Klarälven

MUNKFORS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ransäter 59.770771,13.379821	14ex/7bohåll	?ex/5bohåll	Grustäkt. Hållerudshed

KARLSTAD KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Karlstad 59.369811,13.515281	10ex/5bohåll	?ex/3bohåll	Stensättning. Pråmkanal
Karlstad 59.380307,13.494895	10ex/5bohåll	15ex/5bohåll	Stensättning. Stenbron
Karlstad, 59.3809392,13.4974746	?	1ex/1bohåll	Stensättning, teatern
Trossnäs, 59.450130,13.250519	?	35ex/20bohåll	Bergtäkt
Segerstad, Lilla Åräs, 59.360539,13.202396	?	25ex/20bohåll	Grustäkt

SÄFFLE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Säffle 59.130897,12.924845	2ex/2bohåll	---	Stensättning Slusskaj
Nysäter 59.290620,12.768115	24ex/15bohåll	15ex/20bohåll	Grustäkt. Ramserud

TORSBY KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ambjörby 60.480118,13.180661	40ex/30bohåll	15ex/10bohåll	Älvnipa. Klarälven.
Kårebol 60.359541,13.310390	24ex/30bohåll	25ex/20bohåll	Älvnipa. Klarälven.

ARVIKA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

EDA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

FILIPSTAD KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

HAMMARÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

KIL KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

KRISTINEHAMN KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

STORFORS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SUNNE KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

ÅRJÄNG KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

DALARNAS LÄN**Backsvalekolonier i Dalarnas Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020–21**

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	40	34	21	0	4	3	5	9	7	3	0	11

AVESTA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Avesta, Smedsbo 60.169508,16.140899	79ex/40bohå	40ex/103bohå	Grustäkt. Gustafssons

BORLÄNGE KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

FALUN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Danholm 60.624027,15.778240?	6ex/5bohå	ingen häckning	Grustäkt

GAGNEF KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

HEDEMORA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Husby 60.376454,16.060047	12ex/?	20ex/?	Älvnipa Näsgårdsön,
Hedemora, Grådö 60.227943,16.030351?	2ex/?	5ex/?	Grustäkt. Grådö Nybyn

LEKSAND KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Leksand 66.624027,15778240	104ex/140bohå	132ex/66bohå	Älvnipa. Bäckhamn

LUDVIKA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

MALUNG-SÄLEN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Malung kyrka 60.668312,13.731193	6ex/?	35ex/16bohå	Älvnipa. kyrkan?
Sälen 61.162876,13.257869	20ex/4bohå	?/10bohå	Älvnipa.200m norr nya bron
Sälen, V. Långstrand 61.146292,13.271024	12ex/6bohå	?	Älvnipa 200m syd bron
Sälen, Östra Långstrand 61.134782,13.280196	60ex/30bohå	?	Jordhög. Söder Intersport
Sälen, Josvallen 61.217748,13.218300	8ex/?	?	Älvnipa. 6km N Sälen
Transtrand, Kläppen 61.033921,13.336217	10ex/?	?	Jordhög. Ollegården
Skärbäcksstrand, 61.27605113,13.173486	?	5ex/3bohå	Älvnipa
Västra Ärnäs, Lima 60.898506,13.369172	?	14ex/?	Grustäkt
Malungnsfors, Västrafors 60.729727,13.530508	4ex/2bohå	?	Jordhög. jordkällare.

SÄTER KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gustafs, Backa 60.407357,15.656895	50ex/130bohå	?/52bohå	Älvnipa. Kuggsved.
Gustafs, Naglarby 60.422580,15.591379	?/50bohå	?/24bohå	Älvnipa. Färjeby
Gustafs 60.405035,15.664213	?/40bohå	3ex/12bohå	Älvnipa. Jutslättet

VANSBRO KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Nås 60.450565,14.491467	7ex/20bohå	5ex/?	Älvnipa. Gullgrå

ÄLVDALEN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Särna 61.699424,13.097122	60ex/90bohå	25ex/43bohå	Grustäkt. Silja Wood
Idre Golfklubb 61.879658,12.691735	28ex/40bohå	6ex/6bohå	Nedlagd Grustäkt
Evertsberg.189525,13.989965	80ex/40bohå	60ex/90bohå	Grustäkt
Kåränget, Blyberg, 61.167178,14.105471	?	40ex/20bohå	Grustäkt

MORA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

ORSA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

RÄTTVIK KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

SMEDJEBACKEN KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21.

GÄVLEBORGS LÄN

Backsvalekolonier i Gävleborgs Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	29	14	8	0	1	0	4	3	7	0	0	1

BOLLNÄS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Regnsjö 61.397338,16.598412	20ex/?	?	Grustäkt. Västra Höle
Regnsjö 61.369107,16.651612	2ex/2bohåll	?	Grusgrop "Rödtavlan"
Växbo,61.423975,16.533618	?	8ex/?	Grustäkt, NCC asfalt.
Sörbo 61.316823,16.267151	6ex/?	40ex/?	Strandnipa?

GÄVLE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Forsbacka 60.641980,16.882041	14ex/14bohåll	5ex/7bohåll	Grustäkt. Skanska Betong

HOFORS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

HUDIKSVALL KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Edsta, Rådsjö, 61786086,17.010910	?	15ex/20bohåll	Grustäkt

LJUSDAL KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

OCKELBO KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

NORDANSTIG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gnarp 62.106072,17.105930	1ex/6bohåll	?	Grustäkt. Jämmon

OVANÅKER KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

SANDVIKEN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Årsunda 60.469208,16.704540	40ex/60bohåll	100ex/55bohåll	Grustäkt. Lingbo

SÖDERHAMN KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen 2020-21

JÄMTLANDS LÄN

En stor eloge till bl.a. Johan Råghall som tillbringat många timmar i fält runt hela Jämtland sommaren 2021 för att samla in data till denna sammanställning.

Backsvalekolonier i Jämtlands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	?	22	41	2	5	13	13	8	16	8	2	15

BERG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Storsjö 62.784374,13.121219?	25ex/bobygge	?	Älvnipa? Storsjöns södra kant
Storsjö 62.787400,13.208248?	2ex/bobygge	?	Älvnipa? östra Storsjöns
Storsjön,62.788587,13115976	?	10ex/25bohål	Älvnipa Storgrotholmen
Klövsjö, 62.528313,14.193444?	?	30ex/?	Jordhög?
Svedje/Persåsen, 62.912821,14.264681	?	17ex/30bohål	Grustäkt
Rörön/Ejnars, 62.733070,14.408544	?	8ex/15bohål	Grustäkt. Nedlagd
Rörön, Sågberget, 62.748315,14.438322	?	25ex/90bohål	Grusgrop
Ljungdalen, 62.845863,12.809355?	?	4ex/2bohål	Älvnipa, Ljusnan

BRÄCKE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hällesjö 112, 62.906473,16.238962	?	10ex/?	Stensättning, jordkällare
Västerövsjö, 63.045252,15.915792	?	15ex/42bohål	Grustäkt, Brännberg's

HÄRJEDALEN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Vemdalen 62.318821,14.014522?	20ex/?	25ex/60bohål	Grustäkt Vallen, Vemhån.
Hede, 62.338305,13.527024	50ex/bobygge	?	Grustäkt Gammelboden.
Hede/Halvfardamm, 62.431792,13.435933	?	4ex/6bohål	Älvnipa, Ljusnan
Hede/Sörviken, 62.387121,13.655099	?	45ex/57bohål	Grustäkt, nedlagd
Flon/Bruksvallarna, 62.615043,12.482501	?	25ex/30bohål	Älvnipa vid Ljusnan
Klinken,62.722367,12.289813	?	8ex/4bohål	Älvnipa, vid Ljusnan
Tännäs 62.721943,12.310538?	1ex/?	?	Älvnipa. Jo-Ers, Ljusnan
Sveg, 62.034084,14.247471	?	3ex/3bohål	Strandbrink, Svegsjön
Sveg, 62.040109,14.451019	?	6ex/23bohål	Grustäkt, nedlagd

KROKOM KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Glösa 63.380145,14.010519?	100ex/150bohål	10ex/100bohål	Grustäkt vid sjön Alsen
Föllinge/Näset, 63.789878,14.328323	?	10ex/20bohål	Hög
Föllinge/Gravarvågen, 63.567651,14.714191	?	3ex/10bohål	Hög

RAGUNDA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Stugun/Mörtån, 63.170987,15.697849	?	20ex/57bohål	Grustäkt
Borgvattnet/Fullsjön, 63.436133,15.945934	?	12ex/?	Stensättning, Kyrkan
Borgvattnet/Lavsjön, 63.440625,15.706356	?	50ex/?	Hög

STRÖMSUND KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Backe, Sunnansjö 68.800385,16.401603	15ex/43bohål	?	Åbrink
Hammerdal, 63.420573,15.547822	?	8ex/10bohål	Grustäkt, nedlagd
Risnåset, 64.006744,15.375457	?	20ex/60bohål	Bondgrop
Holmsund/Alanäs, 64.054157,15.809882?	?	20ex/45bohål	Bondgrop
Ström/Österkälen, 63.911192,15.708653	?	40ex/40bohål	Grustäkt
Skyttmon/Grundfly, 63.420568,15.548010	?	8ex/10bohål	Grustäkt, nedlagd

ÅRE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ånnsjön 63.289651,12.489683	20ex/?	60ex/50bohål	Torvmosse Klockviken
Ånnsjön, Halsenmossen 63.302174,12.532663?	6ex/3bohål	6ex/3bohål	Strandbrink. ö. tornet
Vallbo 63.165879,13.073843	30ex/40bohål	34ex/30bohål	Grustäkt. Vålåfallet
Undersåker 63.318597,13.214873	13ex/30bohål	25ex/25bohål	Älvnipa Ävägen
Tångböleströmmen, 63.354016,12.623419	?	8ex/10bohål	Älvnipa,

Vålådalen, 63.139647, 12.957613	?	6ex/7bohå	Strandbrink
Storsjön/Järsta, 63.130384, 14.262182	?	10ex/?	Grustäkt

ÖSTERSUND KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Brunflo/Gråberget, 63.097525, 14.830361	?	100ex/281bohå	Grustäkt
Högforsen kraftstation, 63.369611, 14.883264	?	2ex/9bohå	Grop
Kyrkås, 63.262134, 14.736839	?	70ex/260bohå	Grustäkt

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Backsvalekolonier i Västernorrlands Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020–21

	2003	2016-19	2020-21	mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	39	12	16	0	1	4	5	6	6	2	1	7

ÖRNSKÖLDSVIK KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hållen 63.406127, 18.436895	15ex/45bohå	20ex/20bohå	Grustäkt, Moälven
Bjällsta strandäng 63.215965, 18.396473	?	?	Älvnipa
Lövsjösjön 63.298481, 18.372612	10ex/bobygge	?	Älvnipa? Lövsjösjöns utlopp
Snickeböle 63.296119, 18.375462	30ex/20bohå	?	Grustäkt vid Lövsjösjön
Billsta, 63.333716, 18.521858	?	10ex/5bohå	Hög, Johnsson & söner

HÄRNÖSANDS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Lonto 62.789467, 17.397867	30ex/32bohå	10ex/40bohå	Grustäkt
Mjällån, Käckelbäcksmon, 62.792457, 17.385303	?	3ex/?	Älvnipa

SOLLEFTEÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Granvågssniporna NR 63.207958, 17.217093?	8ex/bohå	?	Älvnipa utmed Ångermanälv
Sollefteå/Borgnipan, 63.170352, 17.266399	?	11ex/10bohå	Älvnipa
Ramsele, 63.451570, 16.023589	?	10ex/?	Älvnipa

TIMRÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Stordalen 62.516223, 17.251526	31ex/45bohå	40ex/120bohå	Grustäkt Indalsälven
Ljustorpsån 62.577741, 17.407526	70ex/45bohå	10ex/25bohå	Älvnipa 500m Övre Stavre

SUNDSVALLS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Åh 62.295369, 17.304036	30ex/bohå	25ex/?	Grustäkt, Åhvägen,

ÅNGE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Erikslund 62.525789, 15.925866	30ex/bobygge	30ex/25bohå	Grustäkt
Alby, Borgsjö 62.496480, 15.488534	10ex/bobesök	15ex/bohå	Stensättning kanal
Haverö, 62.419531, 15.484757	?	11ex/22bohå	Jordhög, Östavall

Backsvalekolonier i Västerbottens Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	25	38	27	0	2	10	8	7	6	9	0	12

BJURHOLM KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
NO Petnäset 63.886488,19.225420	30ex/50bohåll	?/50bohåll	Älvnipa. Örälv
NO Latiknäset 63.271140,19.222624	80ex/?	2ex/?	Älvnipa. Örälv

DOROTEA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Tjussjöns utlopp 64.139704,16.644212	100ex/?	?	Sandhög
Dorotea 64.257830,16.388670	14ex/50bohåll	noterad	Jordhög. Doro Camping
Högländ 64.573610,15.889275	68ex/?	?	Jordhög. Jordkällare

LYCKSELE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Örträsk, 64.114699,19.003462	?	30ex/?	Älvnipa, vid bron

MALÅ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

NORDMALING KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Toböde 63.620776,19.279884	100ex/?	?	Älvnipa. Lögdeälven,

NORSJÖ KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

ROBERTFORS KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

SKELLEFTEÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Ostvik 64.894822,21.016891	5ex/7bohåll	?	Grustäkt. Hundberget
Marranäset 65.111270,20.791473	20ex/?	?	Älvnipa.
Burträsk, 64.542157,20.218744	1ex/1bohåll	5ex/?	Nedlagd Grustäkt. Aspliden

UMEÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Umeå, Obbola 63.696977,20.278032	5ex/?	?	Grustäkt
Umeå 63.835459,20.420072	15ex/14bohåll	40ex/30bohåll	Grustäkt. NCC
Umeå, Ersboda ?	24ex/12bohåll	?	Jordhög?
Umeå 63.866547,20.104812	20ex/?	40ex/100bohåll	Grustäkt. Brännland
Umeå Läringsg. 65.805335,20.269944	?	28ex/24bohåll	Jordhög
Bölänge 63.813914,20.217155	40ex/20bohåll	?	Jordhög?
Djäkneböleklinten, 63.752806,20.076387	?	14ex/10bohåll	Jordhög

SORSELE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Sorsele, Backavan, 65.552774,17.487103	?	40ex/?	Älvnipa
Sorsele/Badsjön, 65.536528,17.524311	?	45ex/?	Strandbrink
Gagnäs/Sandbäcken, 65.251741,17.677470	?	20ex/?	Grustäkt, nedlagd

VILHELMINA KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

VINDELN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Hällnäs 64.316672,19.613928	40ex/20bohå	?	Jordhög
Hällnäs/Böjer 64.277904,19.617648	?	20ex/50bohå	Älvnipa Vindeln
Granö 64.324583,19.140903	20ex/60bohå	?	Älvnipa. Byssjaavan
Lunds Flygfält 64.275577,19.619469	5ex/?	?	Älvnipa
Kulbäcksliden, 64.202517,19.565529	?	noterad	Älvnipa

VÄNNÄS KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Vännforsen NR, 63.992608,19.894368	?	5ex/5bohå	Älvnipa

ÅSELE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Åsele 64.164163,17.358299	10ex/?	5ex/?	Hög, industriomr.

NORRBOTTENS LÄN

Ulf Öhman och Viktor Persson hjälpte till med sammanställningen från Norrbottens Län.

Backsvalekolonier i Norrbottens Län – uppgifter om storlek och häckningsbiotop från 2020-21

	2003	2016-19	2020-21	Mkt stor	stor	mellan	liten	mkt liten	grustag	hög	stensättning	naturlig
Totalt.....	38	?	40	2	9	9	11	9	10	12	1	17

ARJEPLOG KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Arjeplog 66.051071,17.892003?	30ex/30bohå	?	Ingen ytterligare info
Slagnäs 65.585828,18.162089	15ex/35bohå	?	Jordhög Bortom Brandstat.

ARVIDSJAUR KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Akkavare 65.658413,19.116566	2ex/flera bohå	?	Grustäkt. sjön Byske
Rötholmen, 65.687264,18.424884	?	25ex/?	Strandbrink, V. Storavan

BODEN KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Gunnarsbyn 66.091074,21.802773	75ex/?	20ex/40bohå	Jordhög Gunnarsbyn
Boden, Heden 69.818905,21.559555?	20ex/?	?	Grusgrop? samhället?
Råbäcken 65.776025,21.684229?	6ex/?	?	Älvnipa. N Råbäcken

Bovallen 66.048876,21.009030?	60ex/bobygge	?	Grustäkt. Osärt var?
Södra Bredåker 65.90395,21.307383?	35ex/?	20ex/?	Ingen ytterligare info
Boträskfors 66.085031,20.901231	150ex/bäu	40ex/100bohå	Älvnipa? Trol. under bron
Äspholmen, 65.845877,21.490569	?	6ex/3bohå	Älvnipa , holme Hedavan
Ängesholmen, Vittjärn, 65.841153,21.578535	?	4ex/4bohå	Backe vid idrottsplats

GÄLLIVARE KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Malmberget, Vitåfors 67.191323,20.696012	200ex/203bohå	250ex/150bohå	Grustäkt LKAB,Vitåfors
Gällivare 67.135941,20.651038	59ex/?	30ex/?	Grushög Olof Bergqvist

HAPPARANDA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Haparanda 65.842305,24.139005	50ex/?	25ex/18bohå	Älvnipa? BC gropen
Haparanda 65.822820,24.097421	60ex/130bohå	?	Grustäkt Sandvik.
Kukola 65.960774,24.040589	5 ex/?	?	Jordhög I byn

JOKKMOKK KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Latunjaure 66.635882,19.069422	6ex/?	?	Älvnipa Spetsen Tuivauden
Latunjaure 66.664120,19.003353	8ex/?	?	Älvnipa Liten ö Latunjaure
Bondesbyn 65.931284,22.88953?	20ex/?	?	Älvnipa? Brattalandet
Östra Granträsk 66.089998,22.884649?	5ex/20bohå	?	Älvnipa

KIRUNA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Vittangi, Kuoksu 67.639022,21.934827	9ex/?	?	Brofästet.
Nedre Soppero 68.059271,21.719053	4ex/15bohå	?	Älvnipa Laineå älv
Övre Soppero 68.063044,21.676184	7ex/45bohå	?	Älvnipa. Laineå älv
Kuttainen 68.379451,22.830349	30ex/70bohå	?	Nedlagt grustag.
Kuttainen 68.376357,22.805202	30ex/40bohå	?	Backe , livsmedelshandeln.

LULEÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentat
Luleå, Rutvik 65.688446,22.119752	50ex/130bohå	?	Bergtäkt , Degerberget
Luleå, Kalaxgropen 65.555219,22.061279	31ex/127bohå	?	Nedlagt Grustäkt.
Luleå Svartön 65.556631,22.273818	20ex/40bohå	?	Sandupplag dammarna
Brändön 65.709764,22.290827	5ex/20bohå	?	Nedlagt Grustäkt. Persön
Västani, 65.976935,22.070682	?	28ex(14bohå	Nedlagt grustäkt,

PAJALA KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Lovikka 67.302044,22.615130	100ex/250bohå	?	Älvnipa S. Lovikka
Lovikkka 67.327379,22.589543	90ex/200bohå	?	Älvnipa. Lovikka by.
Lovika 67.354072,22.621075	50ex/60bohå	?	Älvnipa 2½ Km N Lovikka

PITEÅ KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Piteå, Öjeby 65.346245,21.395925	40ex/?	?	Stensättning , kyrkmuren.
Altersbruk 68.490272,21.380110	8ex/?	?	Grusgrop
Piteå 65.311881,21.455441	50ex/126bohå	?	Sandhög Kappa Industriomr.

KALIX KOMMUN

Lokal	Antal 2020	Antal 2021	Kommentar
Bondersbyn, 65.931154,22.882363	?	10ex/10bohå	?

ÄLVSBYN KOMMUN

Ingen häckning rapporterad till Artportalen

ÖVERKALIX KOMMUN**Lokal**

Vippabacken 66.31911,22.767313

Antal 2020

8ex/40bohål

Antal 2021

?

Kommentar**Grustäkt** Halljärviheden**ÖVERTORNEÅ KOMMUN****Lokal**

Vaivuori 66.645717,23.822301

Antal 2020

50ex/?

Antal 2021

50ex/200bohål

Kommentar**Grustäkt**

Litteratur och källor

Bengtsson K. Resultatet av riksinventeringen 2003. Vår Fågelvärld 7/2004.

Bengtsson K, Svalan som backar, Anser nr. 4, 2017

Nilsson T, Backsvalan i Västblekinge 1978 – 2019. Fåglar i Blekinge nr. 3 2019

Vingspegeln 22, 2004

Fryklund I, Inventering av backsvala i Uppsala län. Fåglar i Uppland nr 7, 1980.

Aarvak T, Sjolte P, Jostein I, Sandsvalebestandet er i fritt fall, Vår Fuglefaune 2012 nr 4.

Mosoj C.M., Eskildsen T, Nyegaard M.F., Jorgensen T, Vikstrom. (2017) Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2016. Årsrapport for Punktaellingsprogrammet. Dansk Ornitologisk Forening.

Legnell B, Backsvalor på fallrepet. Fauna & flora årg. 112:4, 2017

Legnell B, kartläggning av backsvalekolonier i Södermanlands, Stockholms & Uppsala län 2016-19.

<https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/species-risk-public-registry/cosewic-assessments-status-reports/bank-swallow.html>

https://www.researchgate.net/publication/267228262_Sand_martin_Riparia_riparia_in_the_Czech_Republic_at_the_turn_of_the_millennium

https://www.researchgate.net/publication/24082854_Survival_rates_of_Hungarian_Sand_Martins_and_their_relationship_with_Sahel_rainfall

https://www.researchgate.net/publication/242418136_Integrated_population_monitoring_of_Sand_Martin_Riparia_riparia_-_an_opportunity_to_monitor_the_effects_of_environmental_disasters_along_the_river_Tisza

IBIS vol 137 Issue 2 (1995)

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1474-919X.1995.tb03235.x>

Erik Rosenberg "Fåglar i Sverige" sid 17-18.

Grus, sand och krossberg 2020 (sgu.se)

<http://resource.sgu/dokument/publikation/pp/pp202103-rapport.pdf>